PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo | Cena 60 lir | Leto XXIV. Št. 10 (6903) | TRST, petek, 12. januarja 1968

Sporočilo delegacije slovenske narodnostne skupnosti o razgovoru s predsednikom M. Špiljkom v Rimu

Delegacija slovenske narodnostne skupnosti v Italiji izraža zadoščenje in zadovoljstvo, da je na svojo pobudo lahko pozdravila predsednika izvršnega sveta SFR Jugoslavije Miko Špiljka in ostale člane jugoslovanske delegacije, ki so na obisku v Italiji.

V tem stiku se odraža tudi zanimanje jugoslovanske vlade za usodo dela slovenskega naroda, ki živi v Republiki Italiji.

Delegacija je z zadovoljstvom ugotovila, da se odnosi med obema mejnima državama krepijo, hkrati je poudarila prepričanje, da je sestavni del dobrega vzdušja tudi zaščita manjšine. Delegacija sodi, naj se v tem duhu dokončno in pravično rešijo še vsa številna odprta vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, ki bo na ta način uspešnejši posredovalec za širše sodelovanje in nadaljnjo krepitev dobrih sosedskih odnosov.

Delegacija je predsedniku Miku Špiljku prikazala položaj slovenske skupnosti v Italiji z navedbo pozitivnih ukrepov, ki so bili sprejeti v zadnjih letih, naštela pa je tudi vrsto nerešenih vprašanj, ki so zanjo življenjsko važna.

Med temi je podčrtala nujnost, da se izvedejo določbe republiške ustave, deželnega statuta ter posebnega statuta londonskega memoranduma za popolno narodnostno, gospodarsko in kulturno enakopravnost, zaščito in razvoj Slovencev v Italiji. Še prav posebno je opozorila na potrebo, da se uzakoni pravica uporabe slovenskega jezika, da se zagotovi pravično zastopstvo Slovencev v javni upravi in sodstvu ter da se dokončno uredi slovensko šolstvo v tržaški, goriški in videmski pokrajini.

Predsednik Mika Špiljak je z zanimanjem sledil izvajanjem članov delegacije ter izjavil, da je v razgovorih s predstavniki rimske vlade imel priliko obravnavati nekatera vprašanja, ki zadevajo slovensko manjšino v Italiji in zagotovil, da bodo ta vprašanja tudi v bodoče predmet pozornega zanimanja jugoslovanske vlade.

Rim, 10. januarja 1968

V SPREMSTVU PREDSEDNIKA MORA

Predsednik M. Špiljak na ogledu Neaplja

Ogledal si je tovarno IGNIS in sedež RAI-TV

NEAPELJ, 11. — Predsednik zveznega izvršnega sveta Mika Špiljak je danes prispel v Neapelj okrog 11.30 in si je najprej ogledal industrijsko podjetje «Ignis sud», ki proizvaja po tisoč pralnih strojev dnevno in zaposluje 956 delavcev. Obrate je jugoslovanskemu predsedniku razkazal predsednik IGNIS Giovanni Borghi in obisk je trajal dobro uro.

Od tu se je Špiljak s spremstvom odpeljal na pomol Angioino, kjer ga je že čakal predsednik vlade Moro in s katerim sta se vkrcala na korveto «Airone», s katero sta naredila daljšo krožno pot po Neapeljskem zalivu. Predsednika sta bila med plovbo na poveljniškem mostu, kjer je najlepši razgled. Na jamborju je med plovbo visela poleg italijanske tudi jugoslovanska državna zastava. Korveto «Airone» je spremljala slična vojna ladja «Bombarda».

Po tej vožnji so predsednika pozdravila neapeljski župan prof. Principe, predsednik avtonomne pristaniške ustanove Riveccio in poveljnik pristanišča gen. Tanfani. Kosilo pa je priredil Moro na prefekturi.

Popoldne je sledil panoramski ogled mesta, ogled muzeja v Capodimonte in nato zelo podroben ogled sedeža RAI-TV. Tu sta gosta sprejela predsednik IRI Petrilli in opolnomočeni delegat RAI-TV Granzotto. Ob zaključku ogleda je Špiljak dejal tisku, da sicer ni našel lepega neapeljskega sonca, kljub mrazu pa je ugotovil, da gre za zelo lepo mesto, ki je znano po vsem svetu zaradi svojih prirodnih lepot. Istočasno pa so lahko tudi ugotovili, kako se mesto razvija in kako napreduje

Tito konec januarja v Egiptu

KAIRO, 11. — «Al Ahram» piše, da bo jugoslovanski predsednik Tito prišel 31 januarja iz Adis Abebe naravnost v Asuan, kjer ga bo sprejel predsednik Naser. List dodaja, da bosta Naser in Tito ostala dva dni v Asuanu, kjer se bosta posvetovala in zatem bosta odšla v Kairo, kjer bosta še dva dni nadaljevala pogovore. List dodaja, da bodo ti razgovori «velike važnosti» in se ne bodo nanašali samo na politična vprašanja.

Kongo prekinil diplomatske odnose z Ruando

KINŠASA, 11 — Kongo je sklenil prekiniti diplomatske odnose z Ruando. Predsednik Mobutu je še pred dnevi zagrozil tako odločitev, če ne bo Ruanda izročila nekaterih belih plačancev, ki jih Kongo namerava postaviti pred sodišče.

VANDENBERG, 11. — NASA je davi izstrelila geodetski satelit, ki bo moral zbirati podatke o obsegu in obliki Zemlje v znanstvene namene.

VEDNO NOVI GLASOVI PROTI VOJNI V VIETNAMU

Kanadski zunanji minister Martin verjame v možnost začetka pogajanj

Poudaril je potrebo ustavitve bombardiranja in nakazal možnost svojega obiska v Hanoju - Ameriški senator o sajgonski vladi - Kamboški protest v varnostnem svetu

BOSTON, 11. — Severnovietnamski zunanji minister je dopisniku ameriškega lista «Christian Science Monitor» v Hong Kongu na njegovo vprašanje odgovoril brzojavno, da bo Severni Vietnam začel razgovore z ZDA o vprašanjih skupnega interesa, potem ko bodo ZDA brezpogojno ustavile bombardiranje in vsako drugo vojno dejanje proti Severnemu Vietnamu.

Kanadski zunanji minister Martin je izjavil, da ga spodbujajo možnosti miru, ki se odpirajo z izjavo severnovietnamskega zunanjega ministra. Dodal je, da so dobri razlogi, da se lahko misli, da se bodo sedaj lahko začeli razgovori, če se ustavi bombardiranje. Minister je dodal, da stanje še ni jasno, toda vsekakor je jasnejše od prej.

Nato je minister izjavil, da skuša dobiti informacije, da si lahko ustvari jasno mnenje o sedanjem stanju. Nakazal je možnost svojega bližnjega potovanja v Hanoj. Izjavil je nato, da je že dvakrat razmislil o možnosti potovanja v Hanoj in da je bil v stiku s kanadskim predstavnikom v mednarodni nadzorstveni komisiji. Izrazil je upanje, da bo ta lahko kmalu šel v Hanoj. Poudaril je, da je on vedno pripravljen iti v Hanoj, če se mu bo zdelo, da bo potovanje lahko prineslo konstruktivne rezultate.

Južnovietnamski zunanji minister Tran Van Do pa je pariškemu listu «Le Monde» izjavil, da bi v primeru pogajanj z osvobodilno fronto njegova vlada predlagala, naj se prebivalstvu, ki je naklonjeno osvobodilni fronti, pusti izbira med življenjem v Južnem Vietnamu, s tem da spoštuje tamkajšnje ustanove, ali pa da se izseli na sever. «V sedanjem stanju, je dodal, bo potrebno več let, preden bomo lahko sprejeli komuniste na jugu. Treba bo čakati, da ustvarimo trdno politično organizacijo na jugu, da bomo tako kakor vi v Franciji sprejeli svobodno tekmovanje strank in obstoj komunistične stranke. V bližnji prihodnosti in v letih, ki bodo sledila, rajši vidimo jasno delitev med severom in jugom; komunisti na severu in nekomunisti na jugu. Glede možnosti posredovanja je Tran Van Do izjavil: «vsako posredovanje bi mi z naklonjenostjo sprejeli in tudi posredovanje Sovjetske zveze. General de Gaulle bi lahko imel važno vlogo za vzpostavitev miru. Škoda, da je zavzel stališče, ki je pripeljalo južne Vietnamce do tega, da ne zaupajo vanj. Škoda, da ni general de Gaulle zavzel v tem vprašanju nepristranskega stališča in da je zavzel stališče v korist Severnega Vietnama. Toda kljub temu in morda prav zaradi tega uživa do vseh zahodnih držav samo Francija res simpatijo hanojskih voditeljev. Zaradi tega bi lahko še vedno imela važno vlogo za začetek in nadaljevanje pogajanj.»

V ZDA je neka organizacija, ki združuje več sto ameriških industrijskih voditeljev in ki nasprotuje vojni v Vietnamu izključno iz praktičnih in gospodarskih razlogov, je pozvala predsednika Johnsona, naj ukine bombardiranje Severnega Vietnama, ker nedavne izjave severnovietnamskega zunanjega ministra pomenijo spremembo hanojskega stališča.

Danski zunanji minister je izjavil, da če bi pobuda Danske imela možnost uspeha, bi bil on pripravljen iti v Hanoj. Vendar pa Danska ne priznava Severnega Vietnama in si je v tem trenutku ne zdi potrebno priznati ga.

Ameriška letala so včeraj ponovno bombardirala letališče Hoa Lak zahodno od Hanoja in železniške proge 48 kilometrov jugozahodno od Hanoja.

V zadnjih 48 urah so osvobodilne sile izvšile v Južnem Vietnamu številne napade na ameriške in sajgonske položaje. Na področju delte reke Mekong so osvobodilne sile vso noč napadale ameriške položaje na področju, ki je polno kanalov in rižnih polj. Več spopadov je bilo tudi na drugih področjih.

Ameriški senator Mark Hatfield je izjavil, da je južnovietnamska vlada «lutka Americanov» in da bi jo morali zamenjati s široko predstavniško vlado. Senator se zavzema za zmanjšanje ameriške obveznosti v Vietnamu.

V Chicagu je Peter Martinson, ki je bil tri leta v ameriški vojski kot navaden vojak je bil dodeljen vojaškemu informacijskemu oddelku v Vietnamu, izjavil, da Americani mučijo pripadnike osvobodilne fronte, da dobijo od njih informacije. To je izjavil na tiskovni konferenci, ki jo je organizirala neka organizacija, ki zahteva mir v Vietnamu. Izjavil je, da je osebno pretepal ujetnike in dejal, da je enega od teh pristlil, da si je skopal lastno jamo. Dodal je: «Če pred mučenjem niso bili komunisti, so potem postali.» Dalje je izjavil, da ni pisanih ukazov o mučenju, toda to se samo po sebi razume, ter je nadaljeval: «Rekli so nam, naj nagio in skrbno dobimo informacije, in videl sem častnike, kako mučijo tiste, ki so jih zasliševali.»

Kamboška vlada je poslala včeraj varnostnemu svetu OZN pismo, v katerem protestir proti obstreljevanju, ki ga je izvedlo neko ameriško letalo 11. decembra v neki kamboški vasi Tedaj je bil ubit en civilist, eden pa ranjen. Kamboška vlada zahteva odškodnino za družine žrtev

Ameriški senator Mansfield je izjavil, da je mnenja, da je bil Johnson podvržen pritisku, zato da je pooblastil zasledovanje osvobodilnih sil, če se zatečejo v Kambodžo, in morda tudi v Severni Vietnam. Dodal pa je, da je po razgovoru s predsednikom prepričan, da predsednik ne bo dovolil takega zasledovanja. Po Mansfieldovem mnenju bi tako zasledovanje prisililo ZDA, da zvišajo število svojih vojakov v Vietnamu na 750.000 mož. Kakor porocajo iz Pnom Penha, je Johnsonov odposlanec Bowles zagotovil Sihanuku, da ZDA ne bodo vdirale na kamposko ozemlje. Bowles se je že tretjic sestal s kamboškimi predstavniki. Jutri se bo vrnil v Indijo.

Rusk o naraščanju prebivalstva

WASHINGTON, 11. — Ameriški državni tajnik Dean Rusk je v intervjuju tiskovni agenciji United Press International ob začetku sedmega leta, odkar je prevzel državni departma, izjavil, da bi v dvajsetih ali tridesetih letih vprašanje povečanja svetovnega prebivalstva lahko postalo še bolj nevarno za mir kakor jedrsko orožje.

Rusk je dejal, da sedaj nobena država ne vodi politike «življenjskega prostora», ker zaupajo, da bo znanosti in tehnologiji uspelo na kak način rešiti vprašanje povečanja prebivalstva in nezadostnosti virov. Če bi to upanje izginilo, je dodal Rusk, bi mogli imeti nove krize, ki bi jih ustvaril pritisk prebivalstva. Gre za tekmovanje med znanstvenim in tehnološkim napredkom na eni strani ter omejitvijo večanja prebivalstva na drugi. V letih 80 in 90 bi to vprašanje lahko postalo vsaj tako eksplozivno kakor vprašanje jedrskega orožja.

Rusk je dejal, da je njegov glavni razlog zadovoljstva, kar se tiče preteklih šestih let, da so uspeli «držati zaprto v kleti jedrsko zver». Dodal je, da je izkušnja s krizo izstrelkov na Kubi pripravila mnoge prestolnice do tega, da so bolj previdne, in tako tudi Washington. Ta izkušnja je opozorila vse, da je mir zelo važen, kajti alternativa je «upepelitev severne poloble».

Na koncu je na vprašanje, ali je optimist ali pesimist glede prihodnosti človeštva, odgovoril: «Na daljši rok sem zelo optimist, kljub nekaterim hudim krizam, ki so pred nami.»

V SOBOTO VERJETNO NE BO PROCESA

Danes seja ministrskega sveta predvsem o zadevi De Lorenzo

Fanfani na obisku v Somaliji - Poslanska zbornica zaključila splošno razpravo o univerzah - Resne posledice razvrednotenja in ameriških ukrepov za turistično dejavnost

RIM, 11. — Javni tožilec na procesu De Lorenzo-Espresso dr. Vittorio Occorsio je bolan in zaradi tega na njegovo zahtevo zelo verjetno v soboto ne bo predvidenega zasedanja na sodišču ,s čimer se je tudi odložilo pereče vprašanje, če bo sodišče prebralo, ali ne bo prebralo poročila Manes.

Zelo verjetno se bo jutri v tej zvezi sestal ministrski svet in je bila seja vlade predvidena že za danes, pa so jo preložili na jutrišnji dan, ker Moro spremlja predsednika jugoslovanskega izršnega sveta Špiljka pri njegovem ogledu Neaplja. Zelo težko je predvideti, kakšen bo sklep vlade, in se mnogo govori o sporih med socialisti in demokristjani, ker socialisti vztrajajo, naj pride vse na dan o dogodkih julija 1964. leta, demokristjani pa bi radi marsikaj prikrili ali vsaj potlačili. Zelo verjetno pa bodo sklenili, da se poročilo Manes prebere na sodišču, in zelo verjetno bo nova administrativna komisija nadaljevala preučevanje zadeve De Lorenzo.

V senatu se je danes nadaljevalo glasovanje o nekaterih manj pomembnih zakonskih odlokih, katere pa mora po zakonu pravočasno odobriti, zaradi česar so prekinili do prihodnjega tedna razpravo o zakonskem predlogu o deželnih volitvah. Komisija za industrijo senata je sklenila imenovati komisijo, ki bo preučila vpliv investicij tujega kapitala na italijansko industrijo.

Minister za zunanje zadeve Fanfani je danes prispel na uraden obisk v Somalijo, s katero vežejo Italijo tesne vezi in ki je bila nekdaj italijanska kolonija, vendar pa to dejstvo ni pustilo resnejših psiholoških posledic. To je prvikrat, da je neki italijanski minister obiskal neodvisno Somalijo, medtem ko so njeni predstavniki že bili v Rimu. Obisk bo trajal do ponedeljka in bodo med njim razpravljali tudi o zapletenih vprašanjih odnosov Somalije do sosednih držav in o pomoči Italije Somaliji pri naporih za njen razvoj.

Podtajnik za zunanje zadeve Zagari pa je danes prispel v Sofijo, kjer je prisostvoval zaključku etruščanske razstave, ki je bila v teh dneh v bolgarski prestolnici. Ob tej priložnosti je imel tudi razgovore z najvišnjimi bolgarskimi osebnostmi in med drugim tajnikom bolgarske partije Živkovom in ministrom za zunanje zadeve Baščevom. Gospodarski odnosi med Italijo in Bolgarijo se zelo ugodno razvijajo in so dosegli v letu 1966 obseg 85 milijonov dolarjev, mdtem ko so 1961. leta znašali 26 milijonov dolarjev. Trgovinska izmenjava se je torej v petih letih potrojila.

Minister za turizem in predstave Corona je danes v komisiji za notranje zadeve v poslanski zbornici obrazložil resne posledice razvrednotenja valut in ameriških ukrepov na turistične dohodke v Italiji. V lanskem letu je bil obseg turistične dejavnosti približno na isti ravni kot leta 1966, ko je bil zabeležen rekord. Vendar pa gre lani za izredno okrepljeno notranjo turistično dejavnost in so Italijani sami v vedno večji meri postali turisti, istočasno pa se je valutni dotok od tujih turistov privikrat celo znižal in to v prvih desetih mesecih 1967. leta za 2,09 odstotka, tako da so znašali valutni dohodki 796,2 milijarde lir, medtem ko so v istem razdobju 1966. leta znašali 813,6 milijarde lir. Turistična bilanca pa se je poslabšala kar za 5,6 odstotka, ker se je občutno povečal izdatek italijanskih turistov v tujini.

Corona je dejal, da se turizmu posveča premajhna pozornost in da se vanj skoro nič ne vlaga iz javnih sredstev, pa čeprav gre za gospodarski sektor, ki vnovči vsako leto 2.500 milijard lir storitev, zagotavlja okrog tisoč milijard lir valutnih dohodkov in v celoti krije primanjkljaj trgovinske bilance in zaposluje nad milijon oseb.

Refleksi razvrednotenja valut v 26 državah in ameriških ukrepov bodo po predvidevanjih za 30 odstotkov znižali dotok tujih turistov v Italijo. Škoda pa bo nekoliko manjša in računajo, da se bo dohodek tujih turistov znižal za 12 odstotkov ali za okrog 135 milijard lir izraženih v trdnih valutah. Corona je zaključil, da so nujni ukrepi za pomoč pri reševanju težav trenutnega značaja kot tudi ukrepi dolgoročnega značaja v korist turizma.

Poslanska zbornica je zvečer zaključila razpravo o zakonskem predlogu, ki se nanaša na reformo univerz. Gre za zaključek splošne razprave in bo sedaj sledila razprava ter glasovanje o posameznih členih, kjer bo prav gotovo prišlo do ponovnih trenj. V razpravo je poseglo 37 poslancev. Tajnik PLI La Malfa je dejal, da predstavlja zakon resen napor, da se uskladijo italijanske univerze s potrebami družbe, da pa ne gre za dokončno rešitev, temveč bolj za poskus in prvi korak.

Po podatkih združenja jeklarske industrije so izdelali lani v Italiji 13.639.000 ton surovega jekla in 6.290.000 ton litega železa.

RAI sporoča, da bo nov način plačevanja taks za lastnike radijskih aparatov v avtomobilih stopil v veljavo šele 1. februarja in morajo torej lastniki radijskih sprejemnikov v avtomobilih do takrat plačati takse na star običajen način. Po novem se bo plačala taksa skupaj s prometno takso, s čimer so hoteli olajšati način plačevanja.

S POSREDOVANJEM RDEČEGA KRIŽA

Izmenjava ujetnikov med ZAR in Izraelom

Jarring v Libanonu - Spremembe v kazenskem zakoniku ZAR

ŽENEVA, 11. — Vladi ZAR in Izraela sta sporočili, da sta pripravljeni zamenjati vojne ujetnike. To je sporočil mednarodni odbor Rdečega križa v Ženevi. Sporočilo pravi, da se bo zamenjava ujetnikov začela v prihodnjih dneh čez Sueški prekop med Kantaro in Ismailijo ob sodelovanju delegatov Rdečega križa.

Izvršilni ravnatelj mednarodnega odbora Rdečega križa je izjavil, da bi se zamenjava ujetnikov med ZAR in Izraelom lahko začela tudi jutri, določena pa je bila za nedeljo. V izraelskih krogih pravijo, da je v Izraelu približno štiri tisoč egiptovskih vojnih ujetnikov, medtem ko je v ZAR 20 izraelskih vojnih ujetnikov.

U Tantov odposlanec Jarring nadaljuje posvetovanja v posameznih prestolnicah Srednjega vzhoda. Danes je prišel iz Nikozije v Beirut in začel drugo vrsto posvetovanj z libanonskimi voditelji.

«Al Ahram» poroča, da so sklenili ukiniti veljavnost egiptovskega kazenskega zakonika in ga temeljito spremeniti. Zakonik, ki je bil stopil v veljavo maja 1966, je izdelalo vrhovno poveljstvo vojske. Med drugim je omogočal, da so civiliste sodili pred vojaškimi sodišči. Vojaško sodstvo je imelo tudi pravico držati v zaporu za neomejen čas sumljive osebe, in jamstva za obrambo niso bila zagotovljena.

O reformi volilnega zakona v Zahodni Nemčiji

BONN, 11 — Predstavniki strank velike koalicije so se danes sestali pod predsedstvom kanclerja Kiesingerja, da razpravljajo o nameravani reformi volilnega zakona. Po sestanku so objavili sporočilo, ki pravi, da udeleženci računajo, da bo vlada pred veliko nočjo predložila načrt zakona o večinskem volilnem zakonu za volitve, ki bodo po volitvah leta 1969. Vlada bi morala hkrati pripraviti predloge za spremembo ustave, ki je potrebna, če se hoče sprejeti nov volilni sistem. Sporočilo končno ugotavlja, da proučitev notranjega ministrstva o uvedbi prehodnega volilnega zakona za volitve leta 1969 ni dala pozitivnega rezultata. Kakor je znano, nasprotuje socialdemokratska stranka uvedbi prehodnega zakona za prihodnje volitve v Bundestag. Potreba po uvedbi takega volilnega sistema, ki naj omogoči dobiti «jasno večino», je kancler Kiesinger poudaril že v vladni izjavi 13. decembra 1966.

Če bi sprejeli novi zakon, bi praktično bilo manjšim strankam onemogočeno priti v Bundestag. Sedaj ne more neka stranka imeti poslancev v Bundestagu, če ne dobi vsaj pet odstotkov glasov, medtem ko se samo polovica poslancev izvoli neposredno Na podlagi zakona, ki ga je predložil notranji minister in ki ga podpira Kiesinger, morajo biti vsi poslanci izvoljeni neposredno v posameznih okrožjih in za zastopstvo v Bundestagu bo morala neka stranka dobiti vsaj deset odstotkov glasov. Reforma bi praktično onemogočila nacionaldemokratični stranki vstop v parlament, toda prav tako tudi liberalni stranki, ki je edina opozicijska stranka proti sedanji veliki koaliciji.

WILSONOV POGOVOR Z RUSKOM

Pred odločitvijo britanske vlade

Dokončno se mora odločiti o umiku čet iz Malezije in Singapura

WASHINGTON, 11. — Sinoči je prispel iz Tokia v ameriško prestolnico britanski zunanji minister Brown, ki je imel danes dve uri in pol trajajoč razgovor z državnim tajnikom Ruskom. Med improvizirano tiskovno konferenco na letališču je Brown izjavil, da se Velika Britanija ne namerava umakniti iz pogodbe o zavezništvu južnovzhodne Azije (SEATO), drugo vprašanje pa predstavljajo oborožene sile tega zavezništva. V tej zvezi je dejal Brown, da si Velika Britanija in ZDA delijo veliko breme za dobri razvoj svetovnih zadev in da bi zlasti OZN morala narediti več za zagotovitev miru na svetu.

Po razgovoru z Ruskom ni hotel Brown ničesar povedati in ni hotel komentirati britanske politike glede Sueza in Vietnama. Vendar pa je dodal, da so mu znani poskusi za mir v Vietnamu, in je dejal, da pomeni izjava severnovietnamskega ministra, da je Hanoj temeljito spremenil svoje stališče.

LONDON, 11. — Britanska vlada je danes razpravljala o običajnih upravnih zadevah, v kratkem pa bo na dnevnem redu dramatična odločitev: tanki ali socialno skrbstvo. V okviru znižanja državnih izdatkov za tisoč milijonov funtov so namreč predvidevali umik iz Malezije in Singapura, sedaj pa je možnost, da bodo ta umik preklicali, vendar pa ne bodo sprejeli nobenega sklepa, dokler se ne vrne zunanji minister Brown.

V soboto bo prispel v London ministrski predsednik Singapura, ki bo skušal prepričati britansko vlado, da obdrži svoje oborožene sile na južnovzhodnem področju Azije. Če bo vlada preklicala znižanje vojaških izdatkov, mora najti nekje druga sredstva za kritje ten izdatkov, ker ostane trden sklep o znižanju proračuna. Znano je, da bo Wilson vztrajal na znižanju izdatkov za socialno skrbstvo .

Položaj pa se je še zapletel, ker je sindikat ladjedelskih in kovinarskih delavcev sklenil vztrajati na zahtevi po zvišanju plač. Gre za izredno močan sindikat (okrog dva milijona in pol vpisanih), ki ima odločujoč vpliv tudi na druge sindikalne organizacije. Ta sklep predstavlja odkrit napad na politiko Wilsona in na vladno stališče, da se v razdobju julij 1968-julij 1969 zvišajo plače lahko največ za 3 odst. letno.

Po podatkih ministrstva za trgovino je dosegel viden primanjkljaj trgovinske bilance decembra lani 70 milijonov funtov, novembra pa je znašal 153 milijonov funtov. Decembra je uvoz dosegel 601 milijon funtov izvoz pa 571 milijonov funtov. Vendar pa strokovnjaki niso hoteli komentirati tega razvoja izvoza in uvoza, češ da je še prezgodaj, da bi se ugotovilo, kakšne so bile posledice razvrednotenja. Nekoliko so optimistični, ker se je izvoz občutno zvišal in to nad pričakovanje.

MOSKVA, 11. — Podpisali so sovjetsko-francoski sporazum o znanstvenem, gospodarskem in tehničnem sodelovanju. Poročilo pravi, da se je trgovinska izmenjava med Francijo in SZ od leta 1964 podvojila. Glede sodelovanja v vesolju je rečeno, da bodo Francozi izstrelili svoj satelit s sovjetsko raketo. Nadaljevalo se bo sodelovanje pri atomskih raziskavah in pri televiziji, zlasti v barvah.

Tito in Ajub Kan začela posvetovanja

Za nadaljnji razvoj gospodarskega sodelovanja

RAVALPINDIJI, 11. — V Ravalpindiju, glavnem mestu Pakistana so se danes zjutraj pričeli uradni politični razgovori med predsednikom republike maršalom Titom in predsednikom Pakistana Ajubom Kanom, katerim so se kasneje pridružili njuni sodelavci, med katerimi je tudi državni tajnik za zunanje zadeve Marko Nikezić, ki je prispel v Pakistan iz Rima. V današnjih razgovorih, ki so trajali dve uri, sta delegaciji izmenjali misli o aktualnih mednarodnih vprašanjih in pri tem posvetili posebno pozornost vojni v Vietnamu, položaju na Bližnjem vzhodu, vprašanju razorožitve in vprašanjem v zvezi z bližnjo konferenco svetovne organizacije za trgovino in razvoj.

Med razgovori se je podobno kot v zdravicah, ki sta jih izmenjala Ajub Kan in Tito na večerji, ki jo je priredil pakistanski presednik, pokazala enakost pogledov obeh držav glede nevarnosti, ki jo predstavljata vojna v Vietnamu in položaj na Bližnjem vzhodu kakor tudi glede načina reševe teh vprašanj. Pakistan in Jugoslavija sodita, da je prvi pogoj za začetek rešitve v Vietnamu prenehanje bombardiranja Severnega Vietnama in prepustitev odločanja o usodi te dežele ljudstvu Vietnama brez vsakršnega vmešavanja od zunaj. Pogoj za pravično rešitev na Bližnjem vzhodu je po mnenju obeh držav brezpogojni umik izraelskih čet z zavzetega ozemlja. V današnjih razgovorih je Ajub Kan seznanil predsednika Tita s pakistanskim stališčem glede vprašanja Kašmira, ki je že več let jabolko razdora Pakistana z Indijo.

V obravnavanju dvostranskih vprašanj so posvetili posebno pozornost gospodarskemu sodelovanju, ki se je zadnja leta uspešno razvijalo. Pri tem je prišla do izraza obojestranska želja po nadaljnjem razvoju gospodarskega sodelovanja. O možnostih tega razvoja so se razgovori pričeli že sinoči med strokovnjaki obeh delegacij, ki jih vodita zvezni tajnik za finance Janko Smole in namestnik ravnatelja komisije Pakistana Ahmad. V razgovorih med strokovnjaki, ki so se nadaljevali danes dopoldne, sta obe strani izrazili željo, naj bi se trgovinska izmenjava povečala ne le količinsko temveč tudi, da bi se spremenila njena struktura, t. j. da bi Pakistan poleg surovin izvažal v Jugoslavijo tudi gotove industrijske izdelke. Popoldne je predsednik Tito v spremstvu Ajuba Kana obiskal gradbišče nove pakistanske prestolnice Islamabad, ki se je po najmodernejših načrtih pričela graditi leta 1962 blizu sedanjega glavnega mesta. Ko se je seznanil z urbanističnimi načrti graditve, je Tito na hribčku blizu mesta zasadil drevesce prijateljstva poleg dreves, ki so jih doslej na tem mestu zasadili državniki, ki so zadnja leta obiskali Pakistan.

Nocoj je maršal Tito s soprogo priredil v notelu «Interkontinental» slovesni banket. Jutri, tretji dan obiska v Pakistanu, bo predsednik Tito s soprogo obiskal znano zgodovinsko mesto Lahore ter se bo seznanil s kulturnimi in zgodovinskimi zanimivostmi tega najbolj znamenitega pakistanskega mesta.

Rap Brown bo moral pred sodišče

NEW YORK, 11. — Predsednik odbora za koordiniranje nenasilnih študentov in glavni pristaš «črne sile» Rap Brown se je sinoči zatekel na sedež kubanskega predstavništva OZN, potem ko ga je neki newyorški policaj skušal aretirati.

Po šestih urah je Rap Brown zapustil kubansko predstavništvo skupaj s črnskim pisateljem Johnom Smithom, ki tudi pripada omenjeni organizaciji, ne da bi ga skušala policija ustaviti. Odpeljal se je s taksijem.

Preden je zapustil poslopje, se je Brown pogovarjal s časnikarji, ki so bili na pločniku pred poslopjem. Izjavil je, da so ukrepe proti njemu uvedli na podlagi hujskanja župana Lindsaya in predsednika Johnsona, ker hočejo streti tiste, ki se upirajo ameriški politiki. Nadaljeval je: «Nihče ni gotov v tej deželi. Ponovno opozarjamo: če hočejo belci biti nacisti, črnci ne bodo kakor Židje.»

Zvečer je sodna oblast pozvala Browna na sodišče na podlagi ovadbe omenjenega policaja.

RIM, 11. — Na vabilo predsednika vlade Mora bo zahodnonemški kancler Kiesinger prišel 1., 2. in 3. februarja na uraden obisk v Rim.

BOWLES PRI SIHANUKU

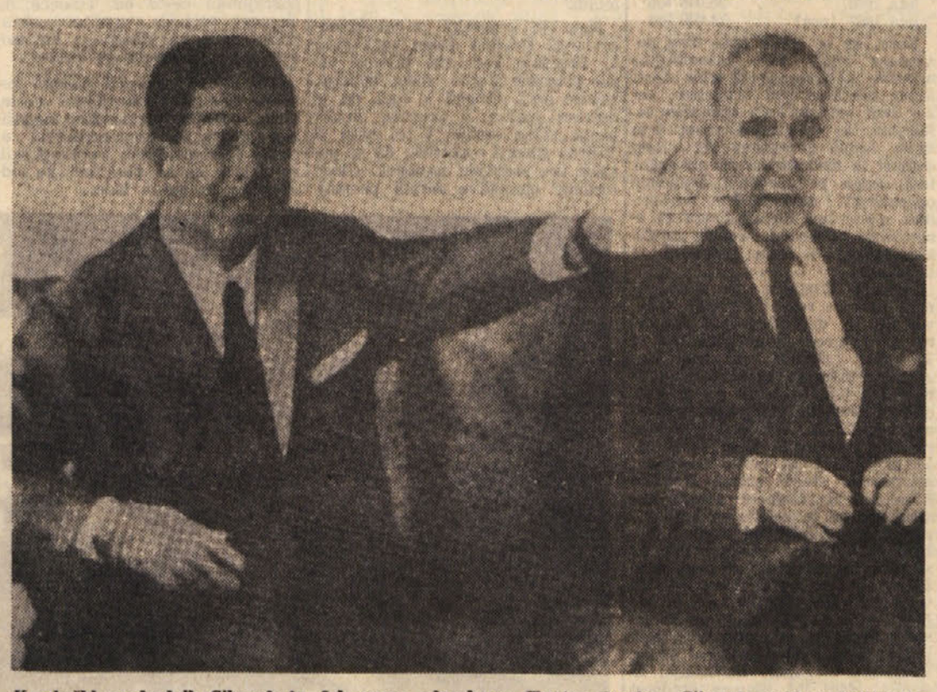

Kamboški predsednik Sihanuk in Johnsonov odposlanec Chester Bowles. Sihanuk vabi spremljevalce Bowlesa, naj prisedejo.

Aretirana sodelavca Eichmanna

BERLIN, 11. — V zahodnem Berlinu so javili, da so aretirali dva advokata, ki ju sumijo, da sta sodelovala z Eichmannom pri deportiranju in ubijanju Židov med leti 1942 in 1944. Advokata sta Otto Honsche, star 56 let, ki biva v Dattelnu, in Friedrich Bosshammer, star 61 let, ki biva v Wuppertalu. Aretirali so ju včeraj v omenjenih mestih in ju pripeljali v zahodni Berlin.

Kakor so javili v sodnih krogih zahodnega Berlina, je Hunsche baje vodil od novembra 1941 do maja 1945 Eichmannov urad, ki je skrbel za pravne zadeve in za imetje Židov tujega državljanstva in ki so živeli na ozemlju, ki so ga zasedli Nemci. Bosshammer pa se je baje zanimal za priprave o deportaciji Židov.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 0.5, najnižja —5.3, ob 19. uri —0.6, vlaga 45 odst., zračni tlak 1002,6 pada, nebo pooblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 7.2 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, PETEK, 12. januarja
Tatjana
Sonce vzide ob 7.44 in zatone ob 16.42. Dolžina dneva 8.58. Luna vzide ob 13.31 in zatone ob 5.13.
Jutri, SOBOTA, 13. januarja
Veronika

VČERAJ NA TRGOVINSKI ZBORNICI V VIDMU

Konferenca o reguliranju voda in o zaščiti tal v naši deželi

Uvodni govor odbornika Comellija, poročila štirih strokovnjakov in razprava

«Posegi javnih oblasti se ne bodo mogli omejiti na obnovitvena in popravljalna dela naprav, ki so bile poškodovane ali uničene ob hudih poplavah v letih 1965 in 1966. Ti posegi se bodo morali uresničiti z dolgoročnim programom, da se končno lotimo resnega hidrogeološkega položaja na gorskih in ravninskih področjih naše dežele. Regulacija naših voda pomeni varnost za naše prebivalstvo, jamstvo za ohranitev tal pa je odločilen dejavnik za gospodarski razvoj Furlanije - Julijske krajine».

Te trditve deželnega odbornika za kmetijstvo Comellija povzemajo osnovne vzroke, zaradi katerih je odborništvo za kmetijstvo sklicalo konferenco za zaščito tal in reguliranje voda na vzhodnih alpskih predelih, katera je bila v Vidmu v prostorih trgovinske zbornice in ki so se je udeležili predstavniki oblasti in strokovnjaki.

V svojem uvodnem govoru je odbornik Comelli tudi omenil pobude deželne uprave za proučevanje in reševanje vprašanj, povezanih z ureditvijo tal in vodnih tokov v naši deželi. Hude poplave v letih 1965 in 1966 so bile kot opozorilo javnemu mnenju in oblastem, da se je treba odločno lotiti ureditve vodnih tokov in utrjevanja tal. Dežela je sprožila v tem pogledu že razne pobude in je med drugim ustanovila posebno raziskovalno komisijo, ki ji predseduje dekan tehnične fakultete tržaške univerze prof. Ramponi. Komisija je pred kratkim izročila deželni upravi poročilo, iz katerega se lahko potegnejo važni zaključki glede posegov države in dežele na tem torišču. Tudi včerajšnja konferenca pomeni važen prispevek k reševanju vprašanj, povezanih z varnostjo tal.

Na sporedu konference so bila zjutraj štiri poročila, popoldne pa razprava o njih in sporočila raznih udeležencev. Prvi poročevalec prof. Pignatti je orisal novo tehniko izdelovanja podrobnih topografskih kart na področjih z melišči, pri čemer je orisal svoje raziskovalne metode, katere je uporabljal preteklo poletje v Saurisu. Najprej je izdelal karto o vegetaciji področja. Toda takšna karta stane preveč in je preveč specializirana. Profesor je na koncu svojega poročila govoril o eroziji tal ter o izdelavi karte, ki nakazuje stopnjo te erozije.

Prof. Hormann je razpravljal o učinkih gozdov na zaščito tal. Sam gozd pa ne more izločiti hudourniških pojavov. Pri tem je omenil neke poskuse v Andermattu v Švici. Prof. Hormann je govoril tudi o pomanjkljivi zakonodaji glede sečnje gozdov v zvezi z zaščito tal.

Tretji govornik prof. Venzo je v svojem poročilu orisal opazovanja in njihove rezultate glede odnosa med učinki povodnji leta 1966 in geološkimi značilnostmi tal. Sila povodnji je namreč mnogo odvisna od sestave tal.

Zadnji je govoril vodja gozdarske službe pri odborništvu za kmetijstvo dr. Querini, ki je tudi razpravljal o zaščiti tal, pri čemer je obravnaval znanstvene, tehnične, gospodarske, urbanistične, pravne in upravne plati tega vprašanja. V zvezi s tem je dejal, da bi morali izdati nov in organski zakon.

Zatem je sledila obširna razprava, v katero so posegli razni strokovnjaki, nakar je povzel njene zaključke deželni odbornik Comelli.

Seja občinskega odbora

V sredo se je pod predsedstvom podžupana prof. Lonze sestal občinski odbor, ki je razpravljal o številnih upravnih vprašanjih na dnevnem redu. Na predlog odbornice za šolstvo prof. Faragune je odbor odobril izdatek 18.350.000 lir za nakupe v letošnjem letu za občinsko knjižnico in občinske muzeje.

Odbornik za proračun dr. Verza je obrazložil sklep, ki ga bo predložil v odobritev občinskemu svetu, o najetju 150 milijonov lir posojila pri glavnem ravnateljstvu za podpornih zavodov. Denar bodo porabili za gradnjo srednje šole na Elizejskih poljanah, za gradnjo dohodne ceste do šole v Rocolu in za popravilo tega šolskega poslopja, za gradnjo dela Ulice Trissino pred novo državno šolo ter za gradnjo cestnega odseka iz Via Flavia do hiš Zavoda za ljudske hiše.

Odbornik za javna dela Mocchi pa je predložil v odobritev nekaj sklepov za razna javna dela za več kot 48 milijonov lir vrednosti del. Poleg tega je odbor odobril tudi sklep za nekatera dela na pokopališču pri Sv. Ani, ki bodo stala 3.500.000 lir.

Pogovor pri dr. Franzilu o gradnji tovarne GMT

Predsednik Ustanove za industrijsko pristanišče dr. M. Franzil je včeraj na sedežu ustanove v Žavljah sprejel predsednika družbe «Grandi Motori Trieste» ing. Vignuzzija, ki so ga spremljali ravnatelj dr. Gregoretti, drugi ravnatelj dr. Tartarelli ter nekateri funkcionarji družbe. Na sestanku so podrobno vzeli v pretres vprašanje napovedane gradnje tovarne «Grandi Motori Trieste» na področju Boljunca. Govorili so zlasti o potrebnih cestnih in železniških povezavah področja; prve proučuje po nalogu družbe strokovnjak ing. Amodeo, železniške povezave pa ing. Pellis. Strokovnjaki so se podrobneje dogovorili tudi glede načrtov za izvedbo prvih del za adaptacijo potrebnega zemljišča. Poročilo, ki ga je v tej zvezi izdalo vodstvo industrijskega pristanišča, nadalje pravi, da so strokovnjaki na sestanku razpravljali tudi o odkupovanju potrebnega zemljišča.

* Predsednik deželnega sveta de Rinaldini je včeraj zjutraj sprejel novega superintendanta deželnega šolskega urada in tržaškega šolskega skrbnika prof. Angiolettija, ki je bil pri njem na vljudnostnem obisku.

VČERAJ OB PRISOTNOSTI NAJVIŠJIH PREDSTAVNIKOV OBLASTI

Svečana otvoritev sodnega leta

Generalni pravdnik dr. Renzi je v svojem govoru opozoril na povečanje števila primerov nasilja in izkoriščanja prostitucije ter ožigosal pohujšljive filme in tisk

Včeraj zjutraj je bila v dvorani tržaškega porotnega sodišča slovesna otvoritev novega sodnega leta na področju za katero je pristojno tržaško prizivno sodišče. V to področje spadajo kazenska in civilna sodišča v Trstu, Gorici, Vidmu, Tolmeču in Pordenonu.

Kot vedno, je bila tudi včerajšnja ceremonija otvoritve sodnega leta zelo slikovita. Sodnijske oblasti so poskrbele, sporazumno z občinskimi, za parkirna mesta na Trgu Ulpiano, da bi tako omogočile številnim povabljenim gostom možnost, da se pripeljejo pred sodnijsko palačo, ne da bi bilo treba iskati parkirna mesta, ki jih v tistem okolju sploh ni mogoče najti.

Včerajšnja ceremonija se je začela nekaj minut po 10.30, ko je prišel v dvorano generalni pravdnik dr. Renzi, katerega so spremljali njegovi pomočniki. Dvorana je bila tedaj že nabito polna: v prvih vrstah so sedeli najuglednejši gosti. Med drugimi so bili prisotni tržaški nadškof, predstavnik iz Rima Tam, prefekt dr. Capellini, predsednik deželnega sveta dr. de Rinaldini predsednik deželne uprave dr. Berzanti, predsednik pokrajinske uprave dr. Savona, podžupan prof. Lonza, rektor tržaške univerze dr. Origone in drugi. Prisotni so bili tudi visoki predstavniki vojaških oblasti, kot na primer gen. Antonio Nani, poveljnik severovzhodnega vojaškega področja, poveljnik karabinjerjev iz Padove in drugi.

Pet minut po prihodu generalnega pravdnika so stopili v dvorano člani prizivnega sodišča. Pred predsednikom dr. Stellatellijem so stopali uslužbenci sodišča, ki so nosili znake pravice, za njimi pa člani sodišča. Nato je predsednik ukazal glavnemu kancelistu dr. Acconcii, naj prebere ukaz o sestavi raznih sodnih teles na področju. Za njim pa je spregovoril generalni pravdnik dr. Renzi, ki je podal poročilo o poslovanju sodnijskih organov v preteklem letu.

Dr. Renzi je bil že pred časom predsednik tržaškega civilnega in kazenskega sodišča ter dobro pozna tržaške razmere. Zato je del svojega govora posvetil prav obravnavanju razprav civilnega in kazenskega znacaja v deželi na splošno in v Trstu še posebej. Civilne pravde zadevajo v glavnem družinske odnose (ločitve zakoncev), trgovske obveznosti, delovne odnose ter še posebej vprašanja odškodnin zaradi prometnih nesreč. dr. Renzi je nadalje izjavil, da se je povečalo število primerov nasilja proti osebam (včasih z uporabo orožja), izkoriščanja prostitucije in podobno. Nadalje je državni pravdnik omenil znana zločina, ki sta se odigrala v novembru: umor jugoslovanske deklice pri Ankaranu in smrt nesrečne ženske, ki je živa zgorela v taksiju v Ul. C. Battisti.

Ti in drugi primeri so napotili državnega pravdnika, da je ostro nastopil proti nekaterim zvrstem tiska in filmske industrije, ki po njegovem mnenju stopnjujejo s svojimi publikacijami in predstavami kriminalne težnje. Zakoni, ki ščitijo moralo in zdrave odnose med ljudmi sicer obstajajo, toda niso vedno učinkoviti. Glede tiska je državni pravdnik menil, da je na eni strani težko izvajati pravočasno določene ukrepe (v glavnem zaplembo publikacij), na drugi strani pa se postavlja vprašanje subjektivnosti pri ocenjevanju nravnosti ali nenravnosti kake publikacije. Glavna težava je v tem, da lahko vsak sodni organ sklepa o teh vprašanjih, a ti sklepi se morajo izvajati na vsem ozemlju republike. Iz tega stanja se porajajo negotovost in tudi konflikti med raznimi organi. Zato je generalni prokurator menil, da bi bilo umestno, da se ustanovi posebno sodišče z ustreznim javnim tožilstvom, ki bi imelo svoj sedež v Rimu. Generalni prokurator pa je tudi pripomnil, da je vprašanje ustanovitve takega sodišča zelo kočljivo, ker je v protislovju z republiško ustavo. Zadeva bi se utegnila rešiti z morebitno revizijo ustave v duhu ustavnih določil.

V nadaljevanju svojega govora je dr. Renzi obravnaval vprašanje mladinskega kriminala ter je dejal, da bi bilo treba ustanoviti v Trstu center za prevzgojo mladoletnih.

Nato je generalni pravdnik obravnaval številna druga vprašanja, ki zadevajo sodnijske organe ter vse pomožne službe (sodno policijo, zapore itd.). Omenil je tudi, da je deželna justica v precepu zaradi pomanjkanja osebja. V tej zvezi je obširno govoril o potrebi, da se pospeši ves sodnijski postopek. Glede formule oprostitve zaradi pomanjkanja dokazov, je menil, da bi ta morala sicer še vedno obstajati, toda treba bi bilo odpraviti nekatere zakonske posledice, ki so škodljive sproščeni osebi.

Generalni pravdnik dr. Renzi

Ko je dr. Renzi zaključil svoj govor, je predsednik dr. Stellatelli slovesno odprl novo sodno leto. Sledila je nato v prostorih prizivnega sodišča obicajna zakuska.

Sestanek pokrajinske svetovalske komisije za javna dela

Na sedežu pokrajinske uprave se je sestala stalna svetovalska komisija za javna dela. Na predlog odbornika Visintina je komisija odobrila sklep o nakupu opreme za profesorsko dvorano, knjižnice in druge prostore v novi zgradbi slovenskega znanstvenega liceja in trgovske akademije, za kar bodo porabili 3.753.500 lir.

Nato je odbornik obrazložil glavna javna dela, ki so sedaj v teku, in sicer gradnja nove zgradbe za državni arhiv, novega paviljona za moške v bolnišnici pri Sv. Ivanu, kanalizacije v umobolnici, ter nekatera druga dela za skupno vrednost 687 milijonov lir.

Prav tako so v teku cestna dela v vrednosti 368 milijonov lir, med katerimi je tudi razširitev odseka pokrajinske ceste od Trnovce do mejnega prehoda, ureditev pokrajinske ceste za Mačkovlje ter modernizacija šempolajske ceste.

Odbornik je sporočil članom komisije, da so pokrajinske ceste, kljub sedanjim vremenskim neprilikam, dobro prevozne predvsem zaradi požrtvovalnosti pokrajinskih cestarjev, ki so poskrbeli za odstranitev snega in leda.

Z otvoritve sodnega leta

KAVA IN LES V TRŽAŠKEM PRISTANIŠČU

Močan upad prometa z lesom ter porast trgovine s kavo

Kaže, da so brez posebnega haska tržaške naprave in pobude za promet z lesom - V Trst pride do 60 odst. italijanske potrošnje kave

Neuradni podatki o lanskem blagovnem prometu v pristanišču kažejo na to, da se v trgovinskih tokovih skozi Trst čedalje bolj uveljavljajo določene blagovne vrste, medtem ko promet z drugimi vrstami nasprotno iz leta v leto bolj popušča, ne glede na dolgoletne tradicije, na razpoložljive specifične zmogljivosti našega emporija in na trud, ki ga prizadeti poslovni krogi vlagajo v to, da bi ponovno povrnili Trstu tisti poslovni sijaj, ki ga je imel pred desetletji. Pri tem imamo v mislih predvsem dve blagovni postavki v našem pristaniškem prometu, namreč na postavko kava in na postavko les.

Oglejmo si najprej razvoj trgovine v okviru zadnje postavke: v prvih enajstih mesecih lanskega leta so ladje pripeljale v tržaško pristanišče iz čezmorja le 21.423 ton lesa, odvoz lesa iz srednje Evrope v čezmorske dežele pa je v istem času zabeležil 64.088 ton. Dovoz lesa iz afriških, ameriških in azijskih dežel je dosegel višek v letu 1961: takrat so namreč ladje pripeljale v našo luko 92.849 ton tega blaga, nato je začel dovoz popuščati in se krčiti iz leta v leto, dokler ni dosegel v lanskem letu minimuma 22.500 ton (ta podatek se nanaša na dejansko ugotovljen promet do konca novembra in na cenitev prometa za mesec december): ta postavka v tržaškem pomorskem prometu je bila namreč v zadnjih letih naslednja:

leta 1961	92.849 ton
leta 1962	44.801 ton
leta 1963	59.293 ton
leta 1964	42.178 ton
leta 1965	36.742 ton
leta 1966	31.454 ton
leta 1967	22.500 ton

Od leta 1961 do leta 1967 je dovoz lesa upadel za 77 odst. V istem času pa prihajajo vesti, da se je dovoz lesa v nekaterih drugih pristaniščih, tako na primer v Benetkah, Ravenni in Tržiču, nasprotno povečal v primerjavi s prometom iz prejšnjega leta in da se reško pristanišče s svoje strani resno pripravlja na to, da odpre v okviru luške površine posebno konsignacijsko skladišče za eksotični les iz zahodne Afrike, ki naj bi od vsega začetka razpolagal z okoli pol milijona ton mahagonijeve in afrormozijeve hlodovine. Tudi lesna trgovina iz srednje Evrope v čezmorje se na severnem Jadranu na splošno ugodno razvija, saj so na primer na Reki v prvih devetih mesecih lanskega leta vkrcali na ladje 210.000 ton mehkega rezanega lesa iz Jugoslavije, Avstrije, Češkoslovaške in drugih zalednih držav za razne namembne države v čezmorju, medtem ko je znašala ista postavka v ustreznem razdobju prejšnjega leta okoli 193 tisoč ton. Kako pa se je razvijal odvoz lesa v tržaškem pristanišču, je razvidno iz naslednjih statističnih podatkov:

leta 1913	223.722 ton
leta 1938	115.963 ton
leta 1964	118.505 ton
leta 1965	101.077 ton
leta 1966	96.046 ton
leta 1967 (cca)	73.000 ton

Kaže, da so glede tega brez posebnega haska tako razpoložljive naprave v Trstu, med temi zlasti lesno skladišče pod Škednjem, kakor tudi prizadevanja tržaškega velesejma, ki organizira vsako leto vrsto lesnih prireditev na visoki domači in mednarodni ravni, kakor tudi druga prizadevanja krajevnih operaterjev, med katere na primer spada tudi nova pobuda za uresničitev posebnega Centra za dokumentacijo o lesni industriji in trgovini.

Povsem drugačna je slika, ki nam jo kaže razvoj trgovine s kavo. Do 31. decembra lanskega leta so namreč ladje pripeljale v Trst kar 1.600.000 vreč tega blaga, kar ustreza skupni količini 95 tisoč 816 ton, to je 50 do 60 odst. celotne enoletne italijanske potrošnje tega blaga. Do tako ugodnega razvoja trgovine s kavo skozi naše pristanišče je prišlo predvsem po odprtju stalne zaloge Instituto Brasileiro do Cafe v novem pristanišču; na to zalogo so lani pripeljali kar 846.000 od skupnih milijon 600.000 vreč. Mimo zaloge pa so Brazilci dobavili tržaškim prazilcem in prekupčevalcem še 160 tisoč vreč kave (po 60 kg); po količini dobavljenega blaga so se lani za Brazilijo razvrstili bivši Belgijski Kongo, Slonokoščena obala, Kamerun, Singapur, Indonezija, Etiopija, Haiti itd. Skupna vrednost kave, ki so jo lani izkrcali v tržaškem pristanišču, se je sukala na višini 42 milijard lir.

NAČRT ZA NOVO DRAMSKO GLEDALIŠČE

1131 sedežev za koncertne 844 pa za dramske predstave

Osnovne zamisli načrta gledališča, ki bo zraslo v Ul. Giustiniano, je včeraj obrazložil scenograf Damiani

Občinski odbornik za javna dela Mocchi je včeraj predsedoval sestanku, katerega so se udeležili arhitekt Nordio in arhitekt Cervi, ki sta izdelala načrt za gradbena dela dramskega gledališča v Ul. Giustiniano, scenograf Damiani in inženirji občinskega tehničnega urada, ki se ukvarjajo z uresničitvijo te važne pobude.

Na sestanku je scenograf Damiani podal podrobno poročilo o tehničnoscenskih vprašanjih, za katera odgovarja, ter je predlagal rešitve, ki so jih načrtovalci z navdušenjem sprejeli. Arhitekta Nordio in Cervi sta se nato obvezala, da bosta na osnovi predlogov Damianija vnesla zadnje spremembe v že izdelane načrte. Čez teden dni bosta arhitekta predložila dokončno pripravljene načrte. Občinski tehnični urad pa je že napravil analizo osnovnih načrtov ter sestavil vse potrebne podatke za gradnjo gledališke zgradbe.

Odbornik Mocchi je povedal, da se bo v teku meseca sestal s pristojnimi deželnimi odborniki, da se z njimi dogovori o vseh potrebnih vprašanjih za začetek gradnje gledališča, ki je povezana z gradnjo sejne dvorane deželnega sveta, ter dvorane za razne kongrese.

Scenograf Damiani je v svojem poročilu poudaril, da bodo pri gradnji naprav za oder in parterja upoštevali dosedanje tradicionalne izkušnje, hkrati pa vse sodobne tehnične novosti, tako da je bilo v tem pogledu izbrano vse, kar danes lahko nudi italijansko klasično gledališče in evropsko ekspresionistično gledališče.

Po zamisli Damianija bo gledališče zgrajeno za koncertne prireditve in bodo imeli skupno 1131 mest. Parter se bo lahno vzpenjal, oder bo opremljen za soliste, zbore itd. Pred odrom pa bo vdolbljen prostor za orkester. Hkrati pa načrt predvideva uporabo odra za dramske predstave. Za te predstave pa bodo mesta zmanjšana na 844, od katerih 500 v parterju.

Glede odra je Damiani izdelal načrt, na osnovi katerega naj bi bil ta v neposrednem stiku s parterjem, kot to predvideva najbolj sodobna gledališka tehnika. V tem pogledu je scenograf proučil tudi vprašanje prilagoditve odra najrazličnejšim dramskim predstavam ne da bi odrski prostor obvezoval na kateri koli način režijo dela. Oder bodo po potrebi lahko mehanično dvigali ali ga zniževali. Odprtina odra bo merila 12 metrov in se bo lahko zožila na 8—9 metrov.

Po načrtu bo ta oder primeren za kakršno koli sceno in bo ustrezal vsem potrebam režiserja. Tudi dvorana bo tako grajena, da bodo vsi gledalci neposredno povezani s sceno na odru. Ob zaključku je Damiani poudaril, da njegov načrt ni nekaj fantističneča, marveč je zamišljen pa najbolj sodobni gledališki tehniki. Po njegovem mnenju bo novo tržaško gledališče eno najboljše opemljenih v Italiji in v Evropi.

Zgodovinske razstave v okviru «Trst 68»

V okviru manifestacij «Trst 68» je izvršni odbor, ki skrbi za te prireditve, odobril načrt zgodovinskih držav, ki so povezane z 50-letnico osvoboditve Trsta, ki ga je sestavila ljudska knjižnica v Trstu. Program je že odobril vladni komisar. Te razstave bodo v razstavni dvorani knjižnice, ki ima svoj osrednji sedež v pritličju šolske zgradbe v Ul. del Teatro romano 7. Prva od teh razstav, ki je posvečena knjigam Carla in Gianija Stuparicha, je bila odprta včeraj. Sinoči ob 19. uri je razstavo obiskal vladni komisar prefekt dr. Cappellini.

Nova številka «Informazioni INADEL»

Izšla je 12. številka (decembrska) revije «Informazioni INADEL», ki se ukvarja s socialnozavarovalnimi in skrbstvenimi vprašanji. V tej številki sta objavljena dva članka o normah INADEL glede bolnišniške oskrbe in dopolnilne oskrbe. Revija objavlja tudi razne druge predpise in zakone v prid javnih uslužbencev.

Tečaj angleščine

V ponedeljek 15. januarja se začnejo v prostorih Italijansko-ameriškega združenja novi tečaji angleščine za razdobje 15. januar — 15. marec 1968. Tečaji so več vrst, in sicer za začetnike, za tiste, ki že nekoliko znajo jezik, in za tiste, ki se hočejo samo še spopolniti. Pouk je trikrat na teden zvečer ob torkih, četrtkih in petkih. Tečaji za konverzacijo, ki jih vodijo angleški in ameriški profesorji, pa so dvakrat v tednu, in sicer ob ponedeljkih in sredah ali pa ob torkih in petkih. Vsak tečaj vsebuje 20 ur pouka. Redno pa se nadaljujejo tečaji za otroke osnovnih šol, ki so se pričeli v oktobru.

Tajništvo združenja je na razpolago javnosti za obvestila in vpisovanje vsak dan od 9. do 12.30 ter od 13. do 18.30 razen ob sobotah in nedeljah.

Tiskovna konferenca pred «Deklico iz Pskova»

V gledališču «Verdi» je bila včeraj dopoldne zanimiva tiskovna konferenca v zvezi z jutrišnjo premiero opere «Deklica iz Pskova» Rimsky-Korsakova. Spregovoril je najprej superintendant gledališča Mario Zafred, ki je najprej pojasnil razloge ,ki so govorili za to, da se to delo sprejme na repertoar. Predvsem se Rimsky-Korsakov pri nas redko izvaja. In če se je uprava gledališča «Verdi» odločila za avtorja, kaže, da je naredila prav, če je izbrala prav to opero.

Potem je spregovoril dirigent Samo Hubad, ki je povedal, da so se odločili za izvajanje celotne opere brez rezov. Opisal je nekoliko glasbeno shemo dela ter nato pohvalil lepo sodelovanje vseh v gledališču. Nekaj besed o operi s stališča režiserja je podal režiser Mladen Sablić, nakar je na kratko spregovoril še inscenator Miomir Denić. O liku carja Ivana je povedal nekaj besed nosilec te vloge Boris Hristov.

Delovanje občinskega oddelka za zdravstvo in higieno v decembru

Občinski oddelek za zdravstvo in higieno sporoča, da je nadzorna služba v mesecu decembru lani opravila mnogo dela, zlasti strogo nadzorstvo v proizvajalnih podjetjih živil in pijač in še posebno lahko pokvarljivih živil in pijač. Tehnično osebje oddelka je napravilo v decembru 195 ogledov stanovanj v slabem stanju ter je o tem izdalo potrebna potrdila.

V preteklem mesecu so uslužbenci tega oddelka napravili skupno 3893 ogledov ter vzeli v raznih skladiščih, proizvajalnih podjetjih in trgovinah 134 vzorcev živil in pijač, ki so jih poslali v analizo kemičnemu oddelku pokrajinskega laboratorija za higieno in profilakso. En vzorec riža in 118 vzorcev drugih živil pa so poslali zdravstveno-mikrografskemu oddelku omenjenega laboratorija. Poleg tega so ti uslužbenci v decembru naložili 8 glob zaradi kršitve občinskega higienskega pravilnika, ter poslali sodnim oblastem 12 prijav zaradi kršenja raznih zakonov in zakonskih odlokov.

Seji deželnih komisij

Danes dopoldne se bosta sestali dve komisiji deželnega sveta. Ob 9.30 se sestane tretja komisija, ki bo razpravljala o dveh zakonskih predlogih, ki se tičeta norm za fizično in gospodarsko zaščito delavk mater ter norm o dopolnilih k državnim ukrepom v korist slepcev. Ob 10. uri pa se sestane peta komisija, ki bo razpravljala o zakonskem osnutku o nadaljnjih ukrepih za šolske infrastrukture, ki jih določa že deželni zakon št. 10 iz leta 1966.

Kmalu novo dvigalo v svetilniku zmage

Občinska svetovalka KPI Jelka Grbec je svoj čas vprašala pristojnega odbornika, kdaj bodo namestili novo dvigalo v svetilniku. Županjan prof. Lonza ji je odgovoril, da bo podjetje, ki je prevzelo ta dela, začelo nameščati dvigalo in druge potrebne naprave v prihodnjih dneh. Dela bodo trajala mesec dni. Zato predvidevajo, da bo novo dvigalo začelo delovati konec februarja.

Nesreči na delu v starem pristanišču

Ko je včeraj popoldne 31-letni Marino De Pase v starem pristanišču pomagal raztovarjati zaboje s tovornjaka, je zgubil ravnotežje in padel z vozila. Močno se je udaril v boke in so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na ortopedski oddelek. Zdraviti se bo moral dva tedna.

Prav tako se je včeraj ponesrečil na delu v starem pristanišču 47-letni Pietro Smilovich iz Ul. Cave 12. S svojim delovnim tovarišem je prenašal debelo desko, ko pa sta jo hotela odložiti, mu je ta padla na levo nogo. Zaradi rane in drugih manjših poškodb so ga sprejeli na ortopedski oddelek in se bo moral zdraviti dober teden.

Spopad v taborišču

Življenje v taboriščih ni prijetno in pogostoma pride do hudih prepirov in spopadov. Tako se je zgodilo tudi v sredo zvečer v begunskem taborišču pri Padričah, ko se je ogrski 23-letni begunec Janoš Svagrik sprl z dvema beguncema, ki sta ga butnila ob železno omaro. Pri tem si je Švagrik verjetno zlomil desno ramo, zaradi česar so ga včeraj opoldne pripeljali z rešilnim avtom v bolnišnico. Sprejeli so ga na ortopedski oddelek in se bo moral zdraviti dober mesec.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

KULTURNI DOM

Oscar Wilde

KAKO VAŽNO JE BITI RESEN!

(komedija v treh dejanjih)

Prevod: Mira Miheličeva
Scenograf: ing. arh. Niko Matul
Kostumograf: Anja Dolenčeva
Režiser: JOŽE BABIČ

DANES OB 21. URI PREMIERA

Abonma: premierski

PONOVITVE:
v soboto, 13. januarja ob 21. uri abonma: I. ponovitev sindikalni
v sredo, 17. januarja ob 20. uri abonma: dijaški
v četrtek, 18. januarja ob 21. uri
v nedeljo, 21. januarja ob 17. uri abonma: nedeljski pop. invalidski
v ponedeljek, 22. jan. ob 21. uri abonma: športni
v nedeljo, 28. januarja ob 16. uri abonma okoliški

V ponedeljek, 15. januarja v Katoliškem domu v Gorici ob 15. in ob 18. uri:

Marija Holkova

PEPELKA

(pravljična igra v štirih dejanjih)

Prodaja vstopnic za predstave v Kulturnem domu vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; ob nedeljah in praznikih samo eno uro pred pričetkom predstav. Rezervacije na tel. 734265.

GLASBENA MATICA TRST

V NEDELJO, 14. JANUARJA OB 17. URI V VELIKI DVORANI KULTURNEGA DOMA

koncert orkestra Glasbene matice

Dirigent:
OSKAR KJUDER

Solist:
ACI BERTONCELJ
(klavir)

Na sporedu so dela skladateljev: Goleminova, J. S. Bacha, L. van Beethovna in W. A. Mozarta.

Rezervacija vstopnic pri Glasbeni matici v Ul. R. Manna 29, tel. 29779 ter eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Gledališča

VERDI

V soboto, 13. t.m.: Rimsky - Korsakov: «DEKLICA IZ PSKOVA». Premiera: Dirigiral bo **Samo Hubad**, režijsko pa bo delo postavil na tržaški oder **Mladen Sablić**. Scenograf je **Miomir Denić**. Vlogo carja Ivana Vasiljeviča «Groznega» bo pel **Boris Hristov**, princesa Olga pa bo **Radmila Bakočević**. Nastopajo še Lorenzo Gaetani, Lajos Kozma, Daniela Mazzucato, Genia Las in drugi pevci. Zborovodja je Aldo Danieli. V Trstu se bo delo to pot prvič izvajalo.

STALNO GLEDALIŠČE

Gledališče **San Babila iz Milana** bo vse do 14. januarja 1968 v Avditoriju prikazovalo dramo **Arthurja Millerja** «SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA», in sicer s skupino, ki jo vodi **Tino Buazzelli**. Delo je zrežiral Edmo Fenoglio, scenograf in kostumograf pa je Mario Chiari. Predstava je sicer izven abonmaja, toda abonenti imajo poseben popust.

Na RAI koncert Grbčevih pesmi

RAI priredi v ponedeljek 15. januarja ob 21. uri v avditoriju «A» palače v Ul. Fabio Severo 7 javni koncert, na katerem bosta nastopila sopranistka Ljuba Berce Košuta in pianist Gabriele Pisani. Na sporedu je 17 pesmi pokojnega skladatelja Ivana Grbca. Razen treh bodo vse te pesmi izvedene prvič. Skladatelj je za svoje skladbe uporabil besedila Stana Kosovela, Fedje Dmitrijeva, Dragotina Ketteja, Cvetka Golarja in največ (9 pesmi) Otona Župančiča. Vabila so občinstvu na voljo na RAI.

Spacalova grafika na razstavi v Revoltelli

V četrtek 18. januarja ob 18.30 bo v palači Revoltella otvoritev razstave Spacalove grafike iz dobe od 1937 do 1967. Razstava bo v dvoranah prvega nadstropja palače.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 11. januarja se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 20 oseb.

UMRLI SO: 72-letna Beatrice Cusin vd. Russi, 83-letni Lodovico Babos, 89-letni Luigi Bertosch, 71-letna Maria Mlac vd. Skvarc, 77-letna Pia Vetta vd. Bearzi, 63-letni Vittorio Rasman, 59-letni Albino Krasovec, 28-letni Adolfo Stempel, 60-letni Andrea Clarici, 74-letna Anna Di Benedetti por. Berger, 65-letna Giovanna Furlan vd. Zorzenoni, 80-letni Giovanni Vidotto, 74-letna Maria Slavich por. Gibin, 70-letni Meschino Guerrino Martina, 76-letna Teresa Parodi vd. Razzuoli, 82-letna Giuseppina Sinigoi por. Bressi, 61-letna Gina Tiozzo por. Penzo, 76-letna Maria Olivieri, 73-letni Isidoro Ferfoglia, 56-letni Massimiliano Cepar.

NOCNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)

Biasoletto, Ul. Roma 16; Davanzo, Ul. Bernini 4; Benussi, Ul. Cavana 11; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan).

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)

Vielmetti, Borzni trg 12; Centauro, Ul. Rossetti 33; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Sant'Anna, Erta di S. Anna 10.

Kino

Nazionale 16.00 «Quella sporca dozzina» Technicolor. Lee Marvin, Ernest Bognine, George Kennedy.

Excelsior 15.30 «Cenerentola» Walt Disney. Barvna risanka o čudoviti pravljici.

Fenice 16.00 «Sinfonia di guerra». Technicolor. Charlton Heston Maximilian Schell.

Eden 15,30 «L'investigatore» F. Sinatra .Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Grattacielo 16.00 «Millie» Julie Andrews. Najzabavnejši film leta. Technicolor.

Ritz (Ulica San Francesco štev. 10) 16.00 «L'uomo che voleva miliardi» F. Stafford, R. Pellegrin, P. Van Eyck. Eastmancolor.

Alabarda 15.30 «Ad ogni costo» B. Leigh, R. Hofman. Technicolor.

Filodrammatico 16.00 «C'era una volta». Sophia Loren, Omar Sharif. Romantična zgodba v Technicolorju.

Moderno 16.00 «La via del West» — Technicolor. R. Mitchum.

Cristallo 16.00 «Un italiano in America» A. Sordi, V. De Sica. Cinemascope, technicolor.

Garibaldi 16.30 «Vaja con Dios, Gringo» Rein Saxon, Lookman Love. — Technicolor.

Capitol 16.00 «La feldmaresciallа». Rita Pavone, Francis Blanche, Wide Saeen. Eastmancolor.

Aurora 16,00 «Riflessi in un occhio d'oro» E. Taylor. Technicolor.

Astoria 16,00, 21,30 «Avventura in Oriente» Technicolor. Elvis Presley.

Impero 16.00 «Bella di giorno» C. Daneue.

Astra 16.30 «Muraglie» Stan Laurel, Oliver Hardy.

Vittorio Veneto 16,00 «La ragazza ed il generale» V. Lisi, Rod Steiger. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Ideale 16.00 «Il maniaco di Gibilterra» B. Dorean, Orson Welles. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Abbazia 16.00 «Il gruppo e le sue passioni» Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. dr. Mirka Vratoviča daruje Stanislav Renko 2000 lir za Dijaško matico.

SOŽALJE

Ob izgubi matere izrekamo svojemu članu Borisu Kuretu globoko sožalje.

KASTA

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujeva vsem, ki so z nama sočustvovali ob izgubi najinega dragega

Albina-Zorka Krašovca

Posebna zahvala č. g. župniku, darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so spremili pokojnika na zadnji poti.

Žena Vida in hčerka Anamarija

Trst, 12. januarja 1968

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so izgubi naše male

Kristine

Posebna zahvala športnemu društvu Primorec iz Trebč, darovalcem cvetja ter vsem, ki so jo spremili do prezgodnjega počitka.

Elda in Aldo Kralj

Trebče, 12. januarja 1968

Sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša draga

Josipina Ferluga por. Pečar

Pogreb nepozabne pokojnice bo danes ob 13.30 iz hiše žalosti pri Banih št. 6 na opensko pokopališče.

Žalujoči mož Just, nečak Viktor z družino in drugi sorodniki

Bani, 12. januarja 1968

VLOGA CERKVE V LATINSKI AMERIKI

Nadškof, ki ga obtožujejo da je komunist

Po sledi pokojnega papeža Janeza XXIII. in sedanjega Pavla VI. - Stališča nadškofa Camare na koncilu, ob katerih so se nekateri «sveti očetje» zgrozili

Svečeniki rimskokatoliške cerkve v Latinski Ameriki — ne samo oni nižji s tesnejšimi stiki z ljudskimi množicami, marveč tudi mnogi škofi — pritegujejo nase vedno večjo pozornost. Le-ti najresneje gledajo na vprašanje obnovitve rimske cerkve, na nove ideje pokojnega papeža Janeza XXIII. ter smernice, ki jih je papež Pavel VI. nakazal v svoji zgodovinski encikliki «Populorum progressio». Svoj učinek je imel tudi veliki vatikanski koncil, ki je uzakonil novo doktrino in novo stališče do ekonomsko-socialnih vprašanj današnjega sveta, zlasti v nerazvitih deželah.

V več latinskoameriških deželah postavljata Cerkev in kler na nov način ta vprašanja in zahtevato nujno rekitev. In povsem razumljivo je, da spričo tega prihaja do odpora močnih vladajočih ter ekonomsko odločujočih krogov in sil, ki ugotavljajo, da počasi, vendar gotovo izgubljajo podporo svojega stoletnega zaveznika. Cerkev je namreč s svojim vplivom stoletja država v slepi pokornosti ljudske množice. Zdaj se v njej dogaja nekaj velikega in odločilnega — to je vtis, ki ga ima vsak resnejši opazovalec.

Ko je govor o tem, je treba predvsem omeniti nekega škofa. Še pred nedavnim, pred kakimi tremi ali štirimi leti, se je zdel kot kak don Kihot, ki se je bil spopadel z nekom, ki ga ni moč premagati. Na rimskem koncilu je s svojim radikalizmom na mnoge konservativne «cerkvene očete» deloval naravnost grozljivo. In nedvomno je bil on, ki je vplival na oba papeža, da sta začela posvečati večjo pozornost Latinski Ameriki. Na duhovščino tega področja pa je vplival mobilizatorsko, zvoneč na preplah. Danes je takšnih, kakršen je on, mnogo po raznih škofijah. Ta izjemna osebnost je Helder Camara, nadškof v mestu Recife ,na brazilskem severovzhodu, kjer je doma največja revščina in so do najvišje mere zaostreni socialni problemi.

Nadškof Camara ima 59 let. Je Brazilec, da l. 1952 je bil škof v Mavretaniji, v Afriki, nato je prišel v Rio de Janeiro kot pomožni škof nadškofa in kardinala de Barrosa. Tu se je takoj proslavil z nekaterimi socialnimi pobudami, zaradi katerih je prišel v spor z guvernerjem Lacerdo, ki ga je napadel kot komunista.

Papež ga je l. 1964 imenoval za nadškofa mesta Recife, kjer je Helder Camara prišel v stik s še večjo bedo. Od prvega dne je proti temu ostro nastopil, trdeč, da je Cerkev kot taka, če se bo ukvarjala izključno z duhovnimi posli, na tem področju absurdna. Ob priložnosti je dejal: «Na brazilskem severovzhodu ni moč širiti evangelija, zakaj na tem poligonu lakote obstajajo samo podljudje, bitja, ki jih ponižujeta beda in glad.»

Nadškof Camara je ugotovil, da je prvi nasprotnik, ki ga je treba potolči, pomanjkanje zavesti, nedostatek pojmovanja o osnovnih človeških pravicah in človeškem dostojanstvu.

Prva naloga je zanj mobilizirati Cerkev, t.j. duhovščino, da bi razumela svojo osnovno nalogo. Govoril je: «Težko krščanstvu, ko bo ljudstvo, spregledavši končno, nekega dne ugotovilo, da Cerkev ni branila revnih in potrebnih, temveč je vedno hlapčevsko stala ob strani močnih. Bodočnost Cerkve in krščanstva nasploh, v Braziliji in na svetu, je odvisna samo od tega, kakšen bo njun prispevek za dosego napredka najširših množic, za zmago socialne pravice.»

Tako je govoril tudi na rimskem koncilu. Zlasti pa je s svojimi idejami bil učinkovit na terenu, v Braziliji in ostalih latinskoameriških deželah. Obtožili so ga, da poziva na upor, in ga označevali kot prelata, ki «v Latinski Ameriki zavestno služi komunizmu».

Da bi sedanjo vlado maršala Costa e Silve opozoril na to, kaj ne sme delati, je ob priložnosti spregovoril, kako je nanj in njegove svečenike pritiskal režim pokojnega predsednika Castela Branca. Rekel je med drugim: «Nacionalisti so rešili enotnost in neokrnjenost domovine, razvivši v 17. stoletju gverilo proti holandskim osvajalcem. Treba je obnoviti duha Guararapesa in teh brazilskih nacionalistov. Sanjamo o svobodni in razviti Braziliji, o svobodni Latinski Ameriki, ne samo o političnem, ampak tudi gospodarskem pogledu, in ne želimo pasti iz ene v drugo podrejenost. Moramo se združiti znotraj kontinenta. Moramo pa podpreti tudi zvezo vseh nerazvitih dežel. Ne bomo prešli iz stanja beračev v stanje pravih državljanov, če ne bomo prej v svoji deželi obvladali sebičnost in stremuštvo, ki ogražajo mir v deželi in mir v svetovnem obsegu. Cerkev je dolžna razviti svojo dejavnost v tej smeri. Silno greše oni na oblasti, ki skušajo zavreti reformistično dejavnost Cerkve. Cerkev se bori za človeška življenja izkoriščanih delovnih množic, to njeno dejavnost pa veleposestniki napadajo kot razkrajajočo. Toliko je sebičnosti in okrutnosti, da smo resnično priča kolektivnega samomora buržoaznega razreda.»

Tudi 7. novembra 1967 je monsignor Camaro objavil enega od svojih običajnih pozivov oziroma opozoril vladi ter ostalim oblastnikom: «Če se svetovna politika razvoja in trgovine radikalno ne reformira, bo mednarodna pomoč v vseh svojih oblikah samo kot kaplja vode, ki pade na presušena tla. V sleherni deželi je treba zgrabiti v njenih strukturah, a le slabo uslugo sami sebi delajo oni, ki to prikazujejo kot subverzivnost in komunizem. Težko onim, ki se ne morejo odpovedati svojim prstanom in draguljem, vsemu tistemu, kar je odveč. ker bodo morda že jutri izgubili svoje prste, svoje roke in svoje glave.»

Nadškof Camara ne govori v prazno. Danes so gotovo domala vsi škofi in duhovniki ne samo brazilskega severovzhoda na njegovi strani, marveč tudi oni v ostalih predelih Brazilije.

IVE MIHOVILOVIĆ

Z otvoritve razstave akvarelov dr. Roberta Hlavatyja: slikar v razgovoru s tržaškim podžupanom Lucciom Lonzo

BLIŽNJI AMERIŠKI VESOLJSKI NAČRTI

Preizkusiti hočejo motorje kabine Lem

WASHINGTON, 11. — Čeprav so takoj po pristanku ameriške sonde «Surveyor 7» na Luni poročali, da je poskus zelo dobro uspel, ker je sonda mehko pristala na zelo slabem terenu, je iz krogov NASA kmalu prišla vest, da bi se glavna naloga sonde «Surveyor 7» mogla ponesrečiti, kajti naprava, ki bi bila morala napraviti analizo Lunine površine, se je zapletla, zapletel se je namreč eden izmed kablov, tako da je naprava sicer «zlezla» iz svoje «kabine», ni pa segla do tal, da bi izvedla poskus. Hkrati iz krogov NASA poročajo, da bodo skušali napako popraviti, toda v času, ko to poročajo, se o tem še ne da govoriti in zato ostaja za sedaj bojazen, da bo v tem poskusu glavna naloga, kot jo je predvideval program, odpadla.

Kakor trdijo v krogih NASA, bi bil to moral biti poslednji ameriški poskus s sondami Surveyor na Luni, kajti nadaljnji program osvajanja Lune predvideva že kar pristanek človeka na Luni. Seveda s tem ni rečeno, da bo prvi ameriški astronavt stopil na Lunino površino že v najbližnji bodočnosti. Ameriški program za osvajanje Lune predvideva še dolge, dolge priprave, kar je tudi povsem razumljivo, vendar pa v istih krogih poudarjajo ,da je ameriškim tehnikom doslej uspelo zbrati že dovolj podatkov o Lunini površini, njeni trdnosti itd. Preostaja torej, kar zadeva to, priti na Luno. S tem v zvezi so seveda na vrsti poskusi, ki jih program predvideva že za bližnjo bodočnost. Ker bomo o tem v prihodnjih tednih pogosto brali, se ustavimo pri tem načrtu.

V krogih NASA so računali, da bodo že 18. tega meseca preizkusili kabino «Apolon» oziroma kabino «Lem», vendar so morali poskus preložiti za tri dni, kajti tehniki so odkrili napako oziroma naleteli na težave pri polnjenju nosilne rakete z gorivom. Čeprav so v novembru preizkusili velikansko raketo «Saturn 5», ki je določena, da odnese na Luno prve ameriške astronavte, bodo za sedanji poskus uporabili raketo «Saturn 1», ki pa jo bodo ustrezno okrepili.

Čez deset dni, 21. t. m., bodo Američani torej prvič poslali na krožno pot okoli Zemlje vesoljsko ladjo «Apolon», ki se bo — nekoč — na «sprehodu proti «Luni» na poti med Zemljo in Luno ločila od glavne kabine in pristala na Luni z dvema astronavtoma. Sestop na Luno in poznejši ponovni vzlet proti glavni kabini, ki bo medtem krožila okoli Lune in čakala na vrnitev astronavtov, bo odvisen v glavnem od pravilnega delovanja dveh motorjev, ki bodo služili za pristanek na Luni ter ustreznih dveh motorjev, ki bodo služili za ponoven vzlet z Lune proti glavni kabini, ki bo krožila okoli Lune. Zato je glavna naloga tega poskusa, kolavdirati te motorje v tako imenovani vesoljski praznini, to se pravi v pogojih, kakršni bodo tedaj, ko bo šlo zares, ko bodo v kabini ljudje.

Pravzaprav pravijo manjši kabini, ki bo služila za «ekskurzijo» na Luno — «Lem». Ta bo poletela na pot z oporišča Merritt blizu oporišča Kennedy. Sedanji načrti ne predvidevajo tega, da bi se kabina Lem vrnila na Zemljo, pač pa jo bodo prepustili njeni usodi in bo krožila po vesolju, dokler ne bo zaradi trenja z zrakom razpadla in zgorela. Gre za veliko kabino, saj bo tehtala 14 ton, seveda upoštevajoč gorivo ter motorje za sestop na Luno ter za ponovni vzlet. Tokrat bodo, kot smo že rekli, prvi preizkusili v vesoljski praznini delovanje omenjenih motorjev, toda tokrat bodo preizkusili tudi obnašanje kabine

Ko bodo kabino izstrelili, se bo ta 54 minut po vzletu ločila od drugega člena nosilne rakete in se postavila na krožno pot okoli Zemlje s apogejem 220 in perigejem 160 km. Medtem ko bo kabina Lem krožila na tej razdalji od Zemlje, bodo tehniki napravili poseben poskus z drugim členom nosilne rakete: poskusili bodo izprazniti iz tankov preostanek goriva. Čez štiri ure in pol pa bodo poizkusili motorje kobine Lem. To bo glavni poskus. Najprej bodo preizkusili motorje za sestop nato še motorje za ponovni vzlet. Pri tem poskusu se bo tudi krožna pot okoli Zemlje spremenila in kabina Lem bo sedaj krožila z največjo 330 in najmanjšo razdaljo 220 km od Zemlje.

Drugič bodo pogonski sistem preizkusili 36 minut pozneje. S tem bodo skušali simulirati zadnji del sestopa na Luno. Pogonski sistem bo tokrat deloval kar 12,5 minut in ne le 38 sekund kot v prvem primeru. Seveda bodo v tem primeru dajali pogonskemu sistemu različne impulse, da bo sistem deloval močneje ali blažje, kot bi šlo za dejanski pristanek na Luni. Komaj se bo ta poskus zaključil, bodo prižgali motorje za ponoven vzlet. Ko bo končano tudi to, se bo kabina Lem znašla na krožni poti okoli Zemlje, ki bo imela zelo izrazito eliptično obliko. Tedaj bo krožila okoli Zemlje z najbližnjo razdaljo 260, največjo pa kar 850 km.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Zagotovljen vam je soliden uspeh finančnega značaja. Vesel večer v družbi prijateljev.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Priporočljivo je, da se za nalogo, ki vam je poverjena, zelo solidno pripravite. Spremembe na čustvenem področju.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Težko bo preprečiti razkol med dosedanjimi sodelavci. Ne kažite svoje ljubosumnosti.

RAK (od 22.6 do 22.7.) Manjše zapreke vam ne bodo mogle zapreti poti do uspeha Prijatelju v nesreči nudite vso podporo.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Stopili boste po poti, ki je v finančnem pogledu zelo tvegana Zadoščenje z uspehom najmlajših.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Danes se zanesite samo nase, drugače ne bo šlo. Vesel dogodek v družini.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Preizkusite čimprej poštenost nekega svojega svetovalca. Bolj važne so duhovne vrline kot telesna lepota.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) Ne bodite osorni do nekoga, katerega naloga je, da pregleda vaše poslovanje. Pazite na zdravje.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Storite vse, da bi kmalu nadoknadili zamujeno. V čustvenem pogledu se boste znašli med kladivom in nakovalom.

KOZOROG (od 21.12 do 20.1.) Zadovoljiti se boste morali z nekim manjšim uspehom. Ne pozabite na svoje dolžnosti do družine.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Ne slavite zmage še pred koncem bitke. Ne odrecite podpore skupini obetajočih mladih umetnikov.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Ni gotovo, da vam bo nameravani podvig zagotovil željeni uspeh. Toplejši odnosi med vami in drago osebo.

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Prva 'ex tempore' na Trgu Cavana

Ob zaključku leta smo poleg obilice razstav doživeli še prvo ex tempore tekmovanje, kar se jih je kdajkoli vršilo v starem mestu okoli znane Ulice Cavana. Priredili so ga mladi kulturniki iz skupine «Gruppo Trieste»: Bon, Brossi, Cassetti, Griselli, Marani, Mitri in Simicich. Kljub slabemu vremenu je bila dobro zastopana zlasti mlajša generacija. Ni pa bilo kulturno močneje angažiranih slikarjev, razen povsod prisotnega Černigoja, ki si je priboril prvo nagrado, pokal «Gruppo Trieste».

Nad sto del je moralo ocenjevati razsodišče, ki so ga sestavljali slikarji Brumatti, Videmčan Celiberti, Coloni, Cerne ter kritiki Brossi, Milic in Regente. Ti so podelili še sledeče nagrade: kolajno mestne občine za olje Guida Massarie, odkupno nagrado galerije Torbandena za veliko Pisanijevo platno, pokal ENDAS za značilno grafično občuteno olje mladega Morettija, kolajno «Gruppo Trieste» za abstraktno delo Eve Ronay, medtem ko je prejela nagrado novoustanovljenega sindikata slikarjev slika Emanuele Marassi.

Ostalih nagrad so bili deležni Bruno Ponte, Mascarin, Cassetti, Bon, Marani, Fux, Millia, Bastianutto in Pedra Zandegiacomo. Razen teh je bilo še mnogo nagrad v blagu, prispevek tržaških tvrdk. Bilo jih je torej veliko, prav kot je bilo veliko tekmovalcev, ki so predložili ustvaritve vseh mogočih struj. To pa še bolj utesnjuje možnost njihove celotne ocene. Omenimo naj zato le še nekatera dela, tako n.pr. bizantinsko občuteno sliko Demetrija Ceja, Dambrosijev akvarel hiš, ki sta jih v njih starostni trohnelosti uspešno podala tudi Gergolet in Spanghero; pa še povsem prenovljeni Palmerini, dočim ostaja zvesta svoji izraznosti mlada Riavinijeva,, podobno kot De Petris in Simicich.

Čeprav je bila udeležba omogočena vsakomur brez nikakršnih krajevnih omejitev, se je javil le en Goričan, mladi Degironcoli z napredno pestrim oljem in pa v Trstu, vojsko služeči Luciano Cartosio. Nagrajena in boljša dela so bila razstavljena v prostorih bifeja ex Pic-nic v Ulici Cavana št. 13, v katerega dvoranici se stalno sestajajo mladi kulturniki skupine «Gruppo Trieste».

Tradicionalna krajinarska v dvorani USIS

Po stalnosti vsakoletnega ponavljanja, ki je to pot že šesto, se velika razstava pokrajin dežele v nekdanji dvorani USIS, uvršča med najvažnejše slikarske pobude ob prehodu starega v novo leto. Seveda prikazovanje lepot krajev in prirode naše dežele prihaja na njej prav malo do veljave, ker pač ni tujskoprometne narave. Je to že izključno umetniška prireditev, ki pa dopušča polno sožitje vsem likovnim strujam, tokrat res prav v znamenju miru, kateremu so posvetili novoletni dan.

Po pomembnosti nagrad postaja ta razstava središčne važnosti slikarskega tekmovanja. Zato je bilo letos poslanih mnogo del, sprejetih pa le 63. Ampak tokrat se je podelila ena sama vrhunska nagrada, zlata kolajna razstave, in to za olje pred meseci umrlega Michelangela Guaccija. Ostale nagrade so si povsem enakovredne in prejeli so jih slikarji Brumatti, Coloni, mladi Moretti, Pisani in pa Luciano Posar, svojevrstno usmerjeni slikar, ki pa se je, zvest oblikovnosti slikanja, v povojnem likovnem vretju le redko predstavljal.

Pojavljajo pa se tu prvič nekateri najmlajši, lani na ex tempore tekmovanjih tako uspešna Ljuba Štolfa, Cassetti, Marani, Adriano Bon in pa Lino Zorzenon. Njihova skrajna naprednost izraza tvori trenutni konec slikarskega razpona, ki sega tu do realizma v olju «Bazoviški zvonik» skoro devetdesetletnega Lucana. Po aktualnosti pa vodita Černigoj z oppopartnim «Repentabrom» in pa Trojanis z nadvižno v obarvanem lesu sestavljeno «Kraško stratifikacijo». Opustiti moramo omembo povsod prisotnih priznanih mojstrov, katerih prisotnost daje razstavi šele pravo vrednost, da ne prikrajšamo manj znane likovnike ter jih vsaj imenoma navedemo:

Po abecednem redu so to Giampaolo Amstici, Giorgio Bulfon s «Kraško pravljico», Marija Chiacigh s kraškim motivom. Novozelandčanka Cook z oljem «Kras», Gualtiero Cornachin z žareče barvnim platnom «Zaton na Krasu», abstraktni Eredità s sliko «Kraški profil», veristični Luciano Furlan pa s sliko «Ponterosso», Palazzi s kraško pokrajino in Eva Ronay z abstraktno monotipijo «Kraška stran»

Končni vtis, ki nam ga zapušča razstava, je ugotovitev, da nam daje precej točen prikaz trenutnega razvoja slikarstva v deželi.

Pampanini pri Russu

Ljubeznivi Pampanini se nam je v Rossonijevi galeriji predstavil z gorskimi pokrajinami že predlanskim. Sedaj pa spet razstavlja olja podobne vsebine v bližnji galeriji Russo. So to slike lepih zadržano usklajenih barv, ki ponazarjajo večinoma širše in ožje razglede okrog karnijske vasi Zoppè di Cadore. Tja Pampanini rad odhaja na oddih, ker je to pač očetov rojstni kraj, poln spominov na njegovo mladost. Razen teh pa so tu tudi slike iz tržaške okolice in obale, ob katerih lahko obujamo prijetne spomine na sončne izlete v dolino Glinščice, v Lokve in Barkovlje. Med temi slikami se odlikujeta podobi jezu in pa ozke brvi preko šumeče vode, senčni hrastovi gozdovi v poletni tišini in še z odpadlim listjem nastlana rojanska pot Vicolo delle Rose.

V teh, podobno kot v gorskih pokrajinah, je opazno, da se slikar najpristneje vžilja v nedotaknjeno naravo. Prav tako dober pa je tudi v prikazovanju Hudičevega mostu, ki se pne pred Čedadom, v razgledu na Humin in razne druge kraje Karnije in Beneške Slovenije.

Pampanini slika naravo v vsej njeni prirodni veličastnosti, tako kot dobri krajinarji polpretekle dobe, ki so mu bile vzor v njegovih mladih letih. Da je pa v tem zadovoljivo uspel, ni dvoma, je pa še tem večje hvale vredno, če upoštevamo, da se je sam slikarsko izobrazil.

MILKO BAMBIČ

PRED NOVO PREMIERO V NAŠEM GLEDALIŠČU

BLIŠČ IN BEDA «HIGHT SOCIETY» - TARČA KOMEDIJE OSCARJA WILDA

Izbor prave komedije, ki naj vsako sezono pritegne pozornost in zadovolji občinstvo ter obenem organsko povezuje tudi ostali del repertoarja v sezoni, nikakor ni lahka stvar. Dramaturgu se zoperstavlja vrsta ovir: sestava ansambla, koledarske posebnosti v zvezi s prazniki — (tokrat, recimo, pustnimi), posebni pečat sezone — (tokrat, stoletnica slov. gled.) in ne nazadnje tista nesrečna «rdeča nit», ki jo želi dramaturg uveljaviti kot bistvo svoje kulturne repertoarne politike. Razumljiva želja občinstva, da bi bilo v repertoarju čimveč «lahkih» del in tudi z vseh strani potrjena resnica, da mora naše gledališče kot narodnoobrambna ustanova spodbujati kulturno rast in širiti spoznavno in estetsko raven v zamejstvu, je letos botrovala odkritju bleščečega komediografa Oscarja Wilda.

Poznamo ga že kot pisatelja vznemirljivega romana Podoba Doriana Graya in čudovitih Pravljic. Marsikaj smo tudi že slišali o njegovem nesrečno-škandaloznem življenju — o tem nas je poučila te vrste žurnalistika, televizija in celo film o njegovem življenju. Marsikdo je tudi opazil njegovo ime ob operi «Salome», za katero je napisal libreto po istoimenskem dramskem delu, vendar ga v našem repertoarju doslej še nismo zasledili, čeprav je to avtor, ki je z enim ali drugim svojim dramskim delom neprestano na repertoarju na gledališki tangenti od San Francisca do Irkutska...

Prizor iz Wildove komedije «Kako važno je biti resen»

«Kako važno je biti resen» je frfotava komedija, bolj znana doslej pod imenom «Važno se je imenovati Ernest», ponekod pa tudi kar kratko «Bunbury». Težave okoli naslova si je pripravil avtor sam, ker je naslov sestavni del besedne igre v angleščini, kjer pomeni besedica «Earnest» v naslovu «The Importance of being Earnest» istočasno krstno ime in «resnoben». Pa še drugo zrnce sarkazma je v tem naslovu (in tudi v našem prevodu). Vsa resnobnost, na katero apelira naslov, je le spakljiv porog na ničevost in puhlost samodopadljive družbe iz londonskih salonov. Kajti v komediji je vse prej kot resnobnost...

Ne kaže odkrivati zgodbe naše komedije, ker se od prizora do prizora plete sama, kakor verižna reakcija med elementi, ki jih je dramatik kot spreten alkimist pomešal v svoj čudežni kotliček. V tem kotličku neprestano vre in, tako kot se to spodobi pri dobrem alkimistu, ob pravem trenutku tudi prekipi v pisani mavrici smeha, posmeha, ironije in kritike. Nikomur ne prizanaša. Na «zatožni klopi» sedijo in sedimo prav vsi! Naša samodopadljivost in lahkovernost. Naš snobizem in tiha želja, da bi veljali za kulturne, kultivirane, izobražene in dobro vzgojene! Naš pohlep po hitrem bogatenju — po možnosti s povezavo z bogatim partnerjem v zakonu... intakonaprej včeraj, danes in jutri! Vse to pa zavito v svilen papir lepega obnašanja in iskrivega dialoga, brez sleherne želje, da bi avtor hotel kogarkoli poučevati ali pa celo kritizirati družbo... Oscar Wilde se je le narcisoidno zabaval in vznemirjal svoje sodobnike z nabrušeno ostrino svojega opazovanja, ustvaril je poseben stil duhovitega in dvosmiselnega dialoga, za kar mu je angleščina s svojimi idiomi nudila bogato osnovo... Sele po nesrečni aferi 1895 se je zresnil in svojo zrelost izpovedal v spisu «De profundis».

Naša uprizoritev bo skušala pokazati umetnost Oscarja Wilda v sintezi bleščečega dialoga, ki je v svetovni literaturi neponovljiv, in igrivi situacijski komiki, za katero nudi prav avtorjevo besedilo bogato oporo. Kot pri avtorju odkrivaš željo po stilizaciji, saj se besedilo velikokrat v raznih variantah dobesedno ponavlja, tako bo tudi vizuelna podoba predstave odkrivala simultanost in simetrijo v prostoru. Menimo, da ne bo delu v škodo, če bodo nekatere izpeljave v značajih in situacijah podčrtane bolj, kot bi to dovoljeval strogi «angleški» stil suhega in asketskega humorja...

Režija in sodelavci menijo, da je prav ob tej priložnosti treba opozoriti na znani rek: «Vsako oko ima svojega malarja» in ga izpeljati v podaljšek, da ima tudi «vsako uho svojega poslušalca».

JOŽE B.

PROBLEM, KI ZADEVA STARŠE IN VZGOJITELJE

Zgodnje dozorevanje otrok zahteva ustreznejšo vzgojo

V sto letih se je povprečna višina Evropejca povečala za 20 cm

V začetku tega stoletja so začeli učenjaki v vseh evropskih državah proučevati zanimiv pojav. Zapazili so ga najprej v velikih mestih, pozneje tudi v srednjih in manjših, končno tudi po vaseh. Ta pojav je dobil ime akceleracija, kar pomeni pospešeno rast ljudi. Povprečna višina evropskega moškega je znašala leta 1882 okrog 147 cm, leta 1963 pa 167 cm. Seveda pa vsa zadeva ni v tem, da postajajo ljudje višji.

Človek prebrodi v svojem življenju celo vrsto psihičnih sprememb. Novorojenček spominja s proporcijami svojega telesa le malo na pravilno zgrajenost odraslega človeka: novorojenčkova glava na primer predstavlja četrtino dolžine telesa, pri odraslem pa samo sedmino ali osmino.

Te spremembe nastajajo postopoma: s šestimi meseci otrok sedi in dobi prvi zob, z osemnajstimi meseci že stoji na nogah in dobro hodi. Ko je otrok star šest let, dobi prvi stalni zob. Doba med 9. in 14. letom je doba, ko se oblikuje telo, ki postaja vedno bolj proporcionalno in plastično. Končna zrelost nastopa med 18. in 22. letom, najpozneje do 25. leta. Po tej rasti pride «razcvet», za ženo je to čas rodnosti. Po 50. letu se začne obratni razvoj. Tvarna izmena je drugačna, tkivo se spreminja in žena ne more več roditi. Po 60. letu postaja medhrbtenični hrustanec vedno tanjši, zaradi česar postaja človek manjši in prihaja starost... Te faze mora prehoditi vsak človek ne glede, kje živi, na Sahalinu ali v Angliji, na Norveškem ali na Siciliji.

Z razvojem civilizacije in z napredkom industrije se je pospešil tudi razvoj človeka. Razvojne faze so se začele spreminjati. Prvo mlečno zobovje se je pokazalo mesec dni prej kot nekoč, prvi stalni zob se je pojavil že v petem letu, medtem ko smo ga prej zagledali šele v šestem. Najvidnejše spremembe so nastopile na spolnem področju. Spolna zrelost nastopa danes dve leti prej, kot je nastopila pred sto leti. Prvi znaki pojavljajoče se spolne zrelosti (pri deklicah začetek menstruacije, pri dečkih polucije) se tudi pojavljajo dve letti poprej. Po statistiki, izvedeni v Wüzburgu, dobi polovica tamkajšnjih deklic prvo menstruacijo ,ko so stare dvanajst let, medtem ko imajo štirinajstletne deklice že reden menstruacijski ciklus.

Začetek delovanja spolnih žlez spremlja hitrost rasti. Otroci naših dni v starosti 11. do 12. let delajo takšne skoke v rasti, kot so jih delali naši predniki v starosti 14. let. Doba rasti se danes podaljšuje do 18., včasih celo do 20. leta in ljudje postajajo vedno višji.

Sicer pa velikost današnjega človeka ne narašča povsod enako. Velikost Japoncev na primer je povprečno manjša kot velikost pripadnikov drugih narodov. Japonci so pa bili leta 1966 višji, kot so bili leta 1906.

Kakšni so vzroki naraščanja v današnjem času. Zanesljivo jih še ne poznamo, četudi obstajajo mnoge domneve. Navajajo se morebitni vzroki: boljša prehrana, športno udejstvovanje, hiter in pospešen življenjski ritem itd.

In, končno, kako deluje akceleracija. Ugodno ali neugodno? Problem je treba na vsak način skrbno proučevati, z njim se morajo seznaniti tako starši kot učitelji. Zaključki, ki izhajajo iz tega problema, so resni, zlasti kar zadeva šolsko higieno. Program šolske telovadbe je treba spremeniti tako, da izvajajo deklice od 12 do 16 let starosti iste vaje, ki so jih prej delale deklice med 14. in 18. leti starosti. Približno isto velja za dečke.

Med spolnim dozorevanjem se poveča hitrost rasti, pozneje se poveča prsni koš in šele nato notranji organi. Srčno-žilni sistem zaostaja za splošnim fizičnim razvojem tako ,da ima na primer močno razvit organizem osemnajstletnega mladeniča včasih slabše razvit srčno-žilni sistem, kot ga ima devetletni fant. Zgodi se tudi, da se petnajst letstar fant prej utrudi kot tisti, ki mu je šele deset let.

Pri šolskih otrokih opažamo zelo pogosto krivo držo. To je treba sistematično popravljati pri telovadbi. Najboljša vaja v ta namen je plavanje. Tudi je treba uskladiti šolsko prehrano z nalogami organizma, ki raste. Današnji 14 do 16-letni otroci potrebujejo večjo količino kalorij, kot jo priporočajo starejši učbeniki. Naši otroci, ki hitreje rastejo, potrebujejo več kisika kot prejšnji, zato je treba misliti na sistematično ventilacijo učnih prostorov.

Velike spremembe so potrebne v celotnem procesu pouka. Trinajstletno dekle danes ni več otrok .V njeni krvi so začeli krožiti specifični ženski spolni hormoni. V tem času se menjavajo živčne funkcije, začasno oslabi pozornost in sposobnost koncentracije. Isto se dogaja tudi fantom, le nekoliko pozneje. Ti ljudje rastejo, oni niso več otroci, pa tudi ne odrasli. K njim je treba pristopiti previdno. Če postopamo z njimi nepravilno, bodo postali zaprti, neubogljivi in trdovratni. Zahteve šolske discipline se morajo postaviti na drugo bazo. Za desetletnega otroka odgovarja v šoli učitelj, medtem ko nosi 13-letni fant ali dekle sam svojo odgovornost. Pri takih mladincih je treba videti in spoštovati osebnost, ki se razvija in raste. In, kar je najvažnejše: otroke je treba spoznati s fiziologijo človeka. To je treba podati še pred razvojno dobo. Deklice morajo biti, na primer pripravljene na pojav menstruacije. Najbolje bo, če bo to storila mati. Potrebno je, da dobe 12 do 13-letne deklice in 13 do 14-letni dečki informacije o rojstvu otroka. To se naj bi zgodilo v čisti, mirni in resni atmosferi šolske ure pri biologiji. Spolna vzgoja ni samo podajanje nekaterih informacij, ampak oblikovanje pravilnih, čistih in lepih odnosov med obema spoloma. S tem se je treba ukvarjati povsod v učnih urah biologije materinega jezika, zemljepisa, zgodovine, pri telovadbi, doma, Nekateri so mnenja, da je treba začeti s spolno vzgojo tedaj, ko pridejo otroci v prehodno dobo .To ni prav. S spolno vzgojo je treba začeti, ko je otrok še majhen. Pri tem je važna pravilna higienska nega otroka, ki preprečuje slabe navade, in pa pametni odgovori na otroška vprašanja.

S časom se seveda menjavajo metode in naloge. Vzgojitelji potrebujejo mnogo takta in razsodnosti in zavedati se morajo, da akceleracija ne spreminja samo starih norm šolskega življenja otroka, ampak tudi družinskega.

Dr. S .B.

RADIO TELEVIZIJA

PETEK, 12. JANUARJA 1968

Radio Trst A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila - 7.00 Koledar - 7.30 Jutranja glasba - 11.40 in 17.40 Radio za šole - 12.00 Flavtist Bud Shank - 12.10 Gospodinja nakupuje - 12.20 Za vsakogar nekaj - 13.30 Glasbeno potovanje - 17.00 Ansambel Pacchiori - 17.20 Poljudna enciklopedija - 17.30 Kvintet Arta Van Damma - 18.00 Zbor «Srečko Kosovel» - 18.15 Umetnost - 18.30 Goriški komorni orkester - 18.55 Nekaj ritma 19.10 K. Meško: «Bolnik» 19.30 Glasbila in barve - 20.00 Šport - 20.35 Gospodarstvo in delo - 20.50 Operna glasba - 21.50 Glasba z.. dobro voljo - 22.15 V svetu jazza - 22.30 P. Pezzè: Godalni kvartet - 22.55 Nežno in tiho.

Trst

12.05 Plošče 12.25 Tretja stran - 14.00 V. De Sabata, suita za veliki orkester 14.35 Med zgodovino in legendo - 14.45 Boccherinijeva sonata.

Koper

6.30, 7.30, 12.30, 13.30, 14.00, 16.00, 19.15 Poročila - 7.10 Jutranja glasba - 8.00 Prenos RL - 10.15 Trio Ahačič - 10.45 Plošče - 11.00 Turistične beležke - 11.15 Ritmi 12.00 in 12.50 Glasba po željah - 14.15 Operna panorama - 15.30 Od Soče do Drave - 16.30 Simf. koncert - 17.40 Ritmi - 18.00 in 19.30 Prenos RL - 19.00 Orkester - 22.35 Pianist M. Feidiga.

Nacionalni program

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila 8.30 Jutranje pesmi - 9.06 Zvočni trak - 10.05 Šola - 10.35 Ura glasbe - 11.30 Sopranistka G. Janowitz - 13.20 Radijske kronike - 14.40 Ital. popevke - 16.00 Program za mladino - 16.30 Jazz - 17.16 Beethovnova druga simfonija - 17.45 Tribuna mladih - 18.20 Glasba za mladino - 19.12 Roman - 20.15 Klasiki leta: Orlando Furioso - 21.15 Simf. koncert.

II. program

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila - 8.45 Orkester - 9.40 Glasbeni album - 10.15 Jazz - 11.44 Pesmi desetletja - 13.35 Glasbeno-govorni spored - 14.00 Juke box - 15.15 Harfist N. Zabaleta - 16.00 Popoldanski spored - 17.35 Enotni razred - 18.20 Poljudna enciklopedija - 19.00 Glasba iz Latinske Amerike - 20.00 Gledališki pregled - 21.10 Nove francoske plošče.

III. program

9.30 Šola - 10.45 Grieg in Musorgski - 11.10 Na sporedu Berliozove skladbe - 12.20 Haydn, kvartet in Beethoven, sekstet, opus 71 - 14.15 Simf. koncert - 14.30 Sopranistka F. Cavalli - 15.00 Mozartov kvintet K 593 - 15.30 Beethovnova slavnostna maša - 17.20 Angleščina - 18.15 Gospodarska rubrika - 18.45 Kulturni pregled - 19.15 Koncert - 20.30 Poljudna znanost - 21.00 Jazz.

Slovenija

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.30 Poročila - 6.30 in 7.25 Informativna oddaja - 8.08 Glasbena matineja - 8.55 Pionirski tednik - 9.25 Slov. narodne - 9.40 Iz glasbenih šol - 10.15 Pri vas doma - 11.00 Turistični napotki - 11.15 Zabavne melodije - 12.00 Na današnji dan - 12.10 Glasbeno razvedrilo - 12.40 Na kmečki peči - 13.30 Priporočajo vam... - 14.05 Valčki in uverture - 15.20 Turistični napotki - 15.45 Kulturni globus - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 Človek in zdravje - 17.15 Koncert po željah - 13.00 Aktualnosti - 18.15 Zabavna glasba - 18.45 Na mednarodnih križpotjih - 19.00 Lahko noč, otroci! - 19.15 Poje Nino Robič 20.00 Glasbeni cocktail - 20.30 Slov. zemlja v pesmi in besedi - 21.15 Oddaja o morju - 22.10 Poljska simf. glasba - 23.05 Literarni nokturno.

Ital. televizija

17.00 Program za najmlajše - 17.30 Dnevnik 17.45 Program za mladino - 18.45 Bocenski trio - 19.15 Poljudna znanost - 19.45 Šport in ital. kronike - 20.30 Dnevnik - 21.00 TV aktualnosti - 22.00 Film «Volante proibito» - 23.00 Dnevnik.

II. kanal

18.00 Nikoli ni prepozno - 18.30 Angleščina - 21.00 Dnevnik - 21.15 M. Soldati: Il mio amico Gigi - 22.15 Leto 1968: Kitajska.

Jug. televizija

17.25 in 20.30 Poročila - 11.30 in 14.55 Splošna izobrazba - 15.25 Smuk za ženske — iz Grindelwalda - 17.30 Majhna skrivnost — film - 18.00 Obzornik - 18.20 Mladinski koncert - 19.05 Otvoritev razstave del G. Stupice - 19.35 Dunajska drsalna revija - 19.50 Cikcak 20.35 Osamljenost tekača — angleški film - 22.35 Dela G. Gershwina.

Goriško-beneški dnevnik

POGOVOR S PREDSEDNIKOM PROTITUBERKULOZNEGA KONZORCIJA

Na Goriškem je TBC zelo razširjena zaradi novih obolenj odraslih oseb

Bolezen sedaj napada osebe v starosti celo nad 65 let - Cepljenje otrok zelo pomaga

Goriška pokrajina je v Julijski krajini na prvem mestu po številu tuberkuloznih bolnikov. Ta žalosten primat imamo predvsem zavoljo novih primerov bolezni med starejšimi osebami. V vseh razvitih državah se v zadnjem razdobju opaža, da je jetika med otroki, mladino in tudi srednjo generacijo skoraj docela odpravljena ali vsaj ne dosega več tistih zaskrbljujočih konic, zavoljo katerih je sodila med najbolj nevarne bolezni. Ta uspeh so dosegli predvsem s sistematičnim cepljenjem otrok. Pač pa se bolezen širi med starejšimi ljudmi, tudi v starosti med 65. in 70. letom. Nove generacije se ne okužijo več, ne bolehajo več zavoljo vnetja pljučnih bezgavk, medtem ko so priletni ljudje v svojih mladih letih prišli v stik z bacili, ki se razvijejo po dolgih desetletjih. S cepljenjem z mrtvimi bacili nadomestijo pri mladini prvo okužbo; le-te jo potem varujejo vse življenje. Starejši ljudje, ki takšnemu cepljenju niso bili podvrženi, pa so vedno izpostavljeni nevarnosti izbruha bolezni. Zato je kljub upadanju bolezni med mladino cepljenje preventivnega značaja pomembno, ker zagotavlja človeku odpornost proti tej bolezni skozi vse življenje.

Obstaja možnost cepljenja starejših oseb proti tbc; postopek imenujejo «kemična profilaksa», ki so jo začeli najprej Francozi, da so pred okužbami obvarovali uslužbence v sanatorijih. Takšno preventivno cepljenje je dokaj učinkovita bramba pri odraslih ljudeh.

Načelnik protituberkuloznega konzorcija dr. Tommasich, ki nam je opisoval lanskoletno delovanje ter program za leto 1968, nam je med drugim dejal, da bodo v tem letu izvršili množično akcijo za cepljenje vseh otrok, ki obiskujejo drugi razred osnovne šole in imajo za seboj že nekaj cepljenj. Nadalje bodo cepili otroke iz tistih družin, kjer bolezen še vedno razsaja.

V Gorici so na takšen način cepili 30 otrok, akcijo pa bodo opravili na celotnem področju pokrajine. Preden se odločijo za cepljenje, se zdravniki pogovorijo s starši ter jim pojasnijo koristnost takšne odločitve. Enako bodo ravnali pri množičnem cepljenju osnovnošolskih otrok.

Povišek plače v obrti in avtoprevozništvu

Kot poroča sindikalna organizacija CISL stopi na osnovi predpisov pokrajinske delovne pogodbe za uslužbence pri obrtniških podjetjih v veljavo povišek prejemkov v naslednji meri: za specializirane obrtnike do 5,35 od sto, za navadne delavce do 3,6 od sto. Prizadeti lahko dobijo podrobnejša pojasnila na sedežu sindikata.

Dne 22. preteklega decembra je bila izopolnjena tudi delovna pogodba za osebje blagovnih avtoprevoznikov. Izboljšanje prejemkov po tej pogodbi velja od 1. septembra lani pa do 31. avgusta 1969.

Kosov povratek

Tako se nam godi, kot bi v nadaljevanjih pisali spis na isto temo dolgočasen in morda tudi nezanimiv, pa vendar istočasno na moč aktualen, saj zadeva mraz, pravo sibirsko zimo, ki jo te dni preživljamo tudi na Goriškem. Štirideset let, pravijo, da ni bilo takšne.

V Kanalski dolini se domačini tiščijo zapečkov, iz dimnikov pa se noč in dan vali dim. Na vso moč kurijo, da bi se ubranili 23 stopinjam mraza, ki sili skozi zid, zapirala in vse špranje v notranjost.

Mraz pa ne preganja samo ljudi, ampak tudi živali. O tem nas pouči naslednja resnična zgodba, ki se je primerila nekemu Benečanu Izidor Hvala iz Erbeča v občini Podbonesec je velik ljubitelj ptičev ter si je zredil lepega kosa, ki ga je kratkočasil s svojim petjem. Lepega avgustovega dne si je izbral svobodo. Napravili so križ nad njim. Prejšnji dan ga je žena Iva našla na pragu . .

Zgodba je obšla vso vas. Izidor, 33-letni gostilničar, se je rad pohvalil s svojim kosom, ki ga je pogostoma spuščal iz kletke, pa se je vedno vrnil. Poleti ga je premamil ljubezenski klic operjene ljubice; izbral si je svobodo ter se ni več vrnil. Mraz, pomanjkanje hrane in morda tudi osamljenost sta vzbudila v njem domotožje po tisti kletki, kjer je vedno našel dovolj hrane. Lepega dne se je sam samcat, brez spremstva in dokaj mršav vrnil h gospodarju, ki se sedaj s svojim kosom še bolj ponaša kot poprej.

Nesreča pri delu v ladjedelnici

Na delu v tržiški ladjedelnici se je ponesrečil včeraj, ko je padel z lestve, 43-letni Vinicio Puntin iz Starancana. Odpeljali so ga v tržiško bolnišnico, kjer so ga pridržali za 30 dni na zdravljenju zaradi udarca na lobanjo in verjetnega naloma hrbtenice.

Sladkor in kava proste cone

Trgovinska zbornica sporoča, da je razdeljevanje sladkorja in kave proste cone, ki se je začelo v začetku decembra, podaljšano do konca januarja.

Za potrošnike iz Gorice in Sovodenj razdeljujejo po 6 kg. sladkorja na odrezek št. 75 in po 1200 g kave na odrezek št. 76.

Za ostale občine je obrok po 3,9 kg sladkorja na odrezek št. 3 in po 0,9 kg kave na odrezek št. 4.

Trgovci iz Gorice in Sovodenj morajo izročiti odrezke do 5. februarja.

Ker se je z novim letom zvišala oskrba za otroke v vrtcih ONAIRC od 3.000 na 3.500 je deželni svetovalec odv. Devetag vprašal odbor, če ne namerava podpreti potrebnih družin in zakaj se niso zvišali prejemki otroških vrtnaric.

NA SESTANKU ROTARY CLUBA V GORICI

Različne ocene kulturnih srednjeevropskih srečanj

Nasproti so si stali zagovorniki svobodnega kroženja idej ter osamljeni pripadniki kulturne zamrznjenosti

Na zadnjem zasedanju Rotary cluba v Gorici, sta prišli do izraza dve docela nasprotujoči si oceni srednjeevropskih kulturnih srečanj, ki jih prireja središče Rizzatti v Gorici. Tajnik srečanj prof. Rocco Rocco sodi, da predstavlja ta kulturna manifestacija most za zbliževanje narodov in kultur, ing. Lodatti, se celo pa odv. Pascoli pa ne vidita teh ciljev, zlasti pa ne srednjeevropskega enotnega kulturnega usmerjanja.

Rocco Rocco je dejal, da se je ideja za srečanja porodila na sestanku italijanskih in jugoslovanskih pesnikov v Citadelli leta 1963 ter se uresničila tri leta kasneje. Rocco Rocco je takrat govoril o prirejanju takšnih manifestacij predvsem s prijateljem pesnikom Ramousom. Gorico so izbrali za središče zaradi njene geografske lege ter stičišča italijanske, nemške in slovanske kulture.

Pater Cattunarich je poudaril, da bi morali dialogi na teh srečanjih služiti predvsem iskanju resnice, medtem ko je ing. Lodatti naglasil, da je postala Gorica kraj za prirejanje srečanj samo zaradi geografskih razlogov in ne zaradi mitteletvropske kulture, ki je mit preteklosti. Odv. Pascoli je bil celo mnenja, da mora biti Gorica svetilnik italijanstva, ter da mora na takšnih srečanjih Italija samo «dajati,» ne pa «sprejemati.»

Posamezne izjave podane na zasedanju Rotary cluba izhajajo iz političnih koncepcij sogovornikov: eni so pripadniki večinske stranke ter odprtja, drugi pa konservativnih sil ter zavračanja skoraj slehernega dialoga; lahko celo bi rekli, da zagovarjajo zamrznjenje kulturnih stikov ter povratek politike, ki je ne sprejemajo niti sami pripadniki skrajno desničarske stranke.

Izgubljeno-najdeno

V uradu mestne policije v Gorici hranijo naslednje najdene predmete:

Eno moško kolo, dve dragoceni ženski zapestnici, denarnico z nekaj denarja, dve torbici s šolskimi predmeti, prevleko za dežnik iz umetnega usnja.

Kdor lahko dokaže, da je lastnik katerega od navedenih predmetov, naj ga dvigne v omenjenem uradu v Ul. Mazzini 7, med uradnimi urami.

Vlom v bar na postaji v Tržiču

Po treh tednih od nočnega vloma v urad za blagovni promet pri železniški postaji v Tržiču, kjer so vlomilci odnesli 230 tisoč lir ter jih do sedaj še niso prijeli, so prejšnjo noč zabeležili nočni vlom tudi v bar na postaji. Vlomilec, ali vlomilci, so vdrli skozi vrata od zadaj, potem ko so razbili šipo v vratih proti straniščem ter odnesli iz registrirne blagajne komaj okrog 3000 lir. Barist Antonio Brandi je prijavil vlom policiji

PO ZBOROVANJU GORIŠKIH ŽUPANOV

Delegacija bo predložila vladi resolucijo o protosinhrotronu

V njej se priporoča, naj vlada izpolni vse obveze in napravi vse potrebne korake in ukrepe, da se zgradi ta naprava pri Doberdobu

Že včeraj smo pisali o zborovanju županov in drugih predstavnikov z Goriškega na sedežu pokrajinske uprave, na katerem so po poročilu predsednika in po zaključku debate soglasno odobrili resolucijo, namenjeno rimski vladi v zvezi s protosinhrotronom, ki naj bi ga zgradili na področju pri Doberdobu.

V resoluciji jemljejo zborovalci na znanje namen številnih evropskih držav, da mednarodna organizacija CERN zgradi protosinhrotron za znanstvene raziskave v miroljubne namene. Ugotavljajo nadalje, da je pristojna mednarodna komisija ugotovila, da ima v Italiji edino kraj pri Doberdobu potrebne rekvizite za tako napravo. Resolucija omenja izjave prejšnjega obrambnega ministra Andreottija in sedanjega Tremellonija glede odprave vojaških omejitev ter ukrepe deželne uprave za izgradnjo potrebnih infrastruktur.

Ker mora tudi vlada s tem v zvezi napraviti potrebne korake na mednarodnem forumu, da zagotovi gradnjo jedrskega pospeševalca v Italiji in to pri Doberdobu in njegovo finansiranje s prevzemom kvote, ki ji pritiče, naj obenem tudi uradno predloži izključno le kandidaturo Doberdoba ter jo podpre z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Obenem se resolucija obrača na poslansko zbornico in senat s priporočilom, da podpreta vse tiste ukrepe in korake vlade, ki težijo k temu cilju.

Med debato pred glasovanjem so nekateri priporočali, naj bi poseben delegacija izročila vladi to resolucijo in predsednik je obljubil, da bodo po možnosti upoštevali to priporočilo. V resnici je danes odpotovala v Rim, kjer jo bo sprejel predsednik Moro, posebna delegacija, ki jo vodi predsednik pokrajinske uprave dr. Chientaroli in v kateri so tudi goriški župan Martina, tržiški Romani ter senator Vallauri. Delegacija bo razpravljala o problemu Solvay, ter o drugih goriških problemih vključno o protosinhrotronu, o katerem bo predložila predsedniku vlade zgornjo resolucijo.

Stavka v ASGEN

Tri sindikalne organizacije so včeraj organizirale v podjetju Asgen v Tržiču dveurno stavko od 10. do 11. in popoldne od 15. do 16. ure. Stavka je popolnoma uspela in popoldne so organizirali tudi zborovanje stavkajočih v sindikalnih prostorih CGIL. Stavka je bila zaradi proizvodne nagrade in akordnega dela.

Kino

Gorica

VERDI. 17.00: «Commissario non perdona», G. Barray in F. Cadet. Francoski kinemaskope v barvah.

CORSO. 17—22: «E venne la notte», Michael Caine in Jane Fonda, ameriški kinemaskopski barvni film.

MODERNISSIMO 17.15—22: «Una guida per l'uomo sposato», W. Matthan in I. Stewens. Ameriški kinemaskopski film; mladini pod 14. letom prepovedan.

CENTRALE. 16.30—21.30: «Agente speciale L. K.», R. Danton in Beba Lončar (jugoslovanska igralka). Kinemaskope v barvah.

VITTORIA. 17.15—21.30: «Cenerentola», Walt Disneyeva barvna slikanica. Sledi «Disneyland in tutte le stagioni», v barvah.

Tržič

AZZURRO. 17.30—22: «Masquerade», R. Harrison in S. Hayward. Barvni film.

EXCELSIOR. 16—22: «7 volte donna», S. M. Laine, V. Gassman in P. Seller.

PRINCIPE. 17.30—22: «Questo difficile amore», H. Mills. Barvni film.

Ronke

RIO. Zaprto.

DEŽURNE LEKARNE

GORICA

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna SORANZO, Verdijev korzo 57 — tel. 28-79

TRŽIČ

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna «S. Nicolo» — dr. Sergio Olivetti, Ul 1 maggio 94 — tel 73-328.

RONKE

Ves dan in ponoči je odprta lekarna «All'Angelo», dr Olivetti, Ul Roma 23, tel 72393

IZPRED OKRAJNEGA SODIŠČA

IZDAL JE ZA 4,7 MILIJONA ČEKOV BREZ KRITJA

Dobil je mesec dni zapora in 20 tisoč lir globe pogojno

Ker je bila včeraj v Trstu uradna otvoritev sodnega leta, so tudi na okrajnem sodišču v Gorici obravnavali včeraj samo eno zadevo.

Na zatožni klopi je bil 28-letni trgovec Giovanni Panozzo iz Chiuppana (Vicenza), ki je bil obtožen, da je izdal kar 9 čekov na Cassa rurale ed artigiana v Comissano Veneto, ne da bi imel na svojem računu pri tej hranilnici potrebno kritje. Celokupen iznos čekov je za 4.692.370 in zadnji od teh je bil izdan v Gorici ter je zato bila tudi razprava pred goriškim okrajnim sodnikom. Čeki so bili vsi izdani v času od 4. do 20. januarja lani.

Ovadbo je vložil notar dr. Merone iz Vicenze in razpravo so dvakrat odložili. Pri včerajšnji razpravi v Gorici je obtoženec priznal svojo krivdo ter se izgovarjal, da je štiri od protestiranih čekov že izplačal, vendar ni mogel predložiti ustreznih dokazov.

Sodnik ga je obsodil na en mesec zapora in plačilo 20 tisoč lir globe, pogojno in brez vpisa v kazenski list. Obtoženec pa je vkljub temu vložil priziv ker upa, da bo med tem časom plačal vso vsoto ter mu bo v tem primeru ostala samo globa.

Drž. tož. dr. Ferlan; sodnik dr. Balani, zap. Nodetti. Obtoženca je branil uradno dr. Sorrentino.

Kolajne za vestno delo...

V Špetru ob Nadiži je šolski nadzornik Agostino Picot izročil trem osnovnošolskim učiteljem, ki so slovenskega rodu, zlate kolajne za nadštiridesetletno poučevanje v Nadiških dolinah. Odlikovalo jih je ministrstvo za prosveto, kot je običaj, da se odlikujejo učitelji, ki so učili nad štiri desetletja po osnovnih šolah. Trije učitelji so: Ruggero Iussa, Elena Marzolini vdova Venturi in Santina Coren por. Massera. Šolski nadzornik je izročil kolajne odlikovancem v imenu videmskega šolskega skrbnika, ki je svoječasno predložil te tri za odlikovanje. Navzoči so bili na svečanosti učitelji špetrskega didaktičnega krožka. Seveda so tudi bili navzoči najvišji šolski funkcionarji, ki nekaj pomenijo v Špetru in ki skrbijo, da poteka šolski pouk, kakor si želijo najvišje šolske oblasti v Rimu. Tako je bil navzoč dr. Arturo Toso, direktor špetrskega učiteljišča, direktor državne obvezne srednje šole v Špetru dr. Romanelli in dr. De Leo, didaktični ravnatelj. Navzoč je bil župan sovodenjske občine Giovanni Cernotta in kavalir Luigi Crucil, predsednik šolskega patronata. To pa zaradi tega, ker so odlikovanci učili na šolah v sovodenjski občini. S kratkimi govori so odlikovance pohvalili trije navedeni prosvetni doktorji v Špetru.

Vsi trije odlikovanci so učili slovenske učence v Nadiških dolinah že nad štirideset let, to je od prvih let fašizma v dvajsetih letih. V Nadiških dolinah se s prihodom fašizma ni dosti spremenilo, ker so tudi pred letom 1922, pred rimskim pohodom, učili v šolah Beneške Slovenije samo v italijanščini. Trije odlikovanci so zvesto ipolnjevali svojo nalogo.

Vsi trije odlikovani učitelji so domačini in znajo domače slovensko narečje, ker je to tudi njim materinščina tako kot učencem, a so vseeno morali kruh zamenjati s pane, Boga z Dio, svoj kraj Sauodnje s Savogna. Kadar so učenci govorili o romanju na Staro goro, so morali po desetkrat za kazen ponoviti besedo Castelmonte kot Ošnjakov sončenec Lino, kot je to naravnost pretresljivo opisal v Jadranskem koledarju Jožko Ošnjak po lastni izkušnji v šolskem letu 1928-29, ko so bili sedanji odlikovalci še trije mladi začetni učitelji v Nadiških dolinah. Zares so zaslužili zlate kolajne, če so štirideset let morali za vsako svojo in svojih učencev slovensko materino besedo najmanj po desetkrat iztisniti ustrezno italijansko. Pravzaprav so dobili še premajhno odlikovanje za štiridesetletno prepovedovanje svojih slovenskih besed in ponavljanje v neskončnost vsega italijanskega besedišča.

Velik del njih učencev je še na delu v emigraciji ali pa so že doma izčrpani od domačega in tujega dela v emigraciji, kjer jim vse toliokrat v glavo vtolčene italijanske besede niso nič koristile in so zaradi takega učenja v Nadiških dolinah vsi preprosti ljudje napol analfabeti, ker ne zmorejo pisati ne v svojem ne v italijanskem jeziku. Vsi visoki šolski funkcionarji v Špetru in povsod v Nadiških dolinah vedo, kako je revno znanje italijanščine med temi slovenskimi ljudmi, kar ni čudno, če se je morali učiti kot kazen za vsako slovensko v šoli izgovorjeno domačo slovensko besedo!

A. R.

CHARLES EXBRAYAT 28.

Drugič v Sevilli

«Mogoče imaš prav, José, čeprav ne vem, kje bi bilo v tej zadevi mesto za tega prenapetega in živčnega fanta... Proti njemu govori le to, da ne dela, vendar pa ima za svoje male potrebe dovolj denarja; lahko si kupi kozarček, če si ga zaželi.. Če je v službi drugih, je to seveda laže razumljivo.»

«Pravkar premišljujem, če ni morda z vso zadevo povezana tudi Marija?»

«Ti si nor!»

Tedaj sem mu povedal vse: o spremembi Oberchnerja v Arguthnota, o sumih glede Percelovih, da je Marija nehote ali hote izdala tajnost in tako razkrila, kdo sem. Alonso je molče poslušal. Ko sem končal, je kratko rekel:

«Ubogi, stari Pépé... Toda ali se ti ne zdi čudno, da so se Angleži lotili iste zadeve kot mi, ne da bi nas o tem obvestili?»

«Saj dobro veš, da se doslej še nismo obveščali.»

«To je res, toda naši obveščevalci?»

«Angleži imajo lahko iste obveščevalce.»

«To je možno. Na vsak način je najina prva dolžnost, da ugotoviva, kdo je Arguthnot. Ne, ne opisuj mi ga. Nočem biti pod nobenim vplivom. Šel bom na konzulat in poizkusil dobiti zvezo z Washingtonom, ki naj kliče London. Če hočeš priti zvečer spet semkaj.»

«Torej zvecer, Alonso.»

Čutil sem, da mi hoče še nekaj reči, toda beseda mu nekako ni šla z jezika. Končno se je odločil:

«José, ti veš, da te imam zelo rad... da te Ruth in jaz smatrava za brata?»

«Zakaj mi to praviš?»

«Zaradi Marije. Ta zadeva je postala zate prehuda. Napravi mi veselje, Jose, vrni se v Washington. Telefoniral bom Cliffu. Povedal mu bom, da so te popolnoma razkrili in da mi ne moreš več pomagati. Da so te že trikrat poizkusili odstraniti. Prepričan sem, da bo Anderson vse razumel in te odpoklical. Pomisli, komu lahko koristi, če ostaneš? Če je Marija nedolžna, kar še vedno upam, bo odšla s teboj, če je kriva, boš samo trpel. Prosim te, José, v imenu najinega prijateljstva, pojdi!»

Nekoliko sem bil presenečen, toda zelo ganjen. Kazalo je, da je zares vznemirjen, moj stari Alonso... Nikdar mi še ni pokazal toliko pozornosti kot v tem trenutku, tudi takrat ne, ko mi je prevzel Ruth. Dobro sem vedel, da ima prav in da bi se moral ravnati po njegovem nasvetu, toda upiralo se mi je, da bi ostal poražen in da bi bežal, čeprav zaradi Marije. Poraza si ne bi mogel nikdar oprostiti. Alonsa sem prijel za roko, moj glas je bil nekoliko hripav:

«Poslušaj, Alonso, tudi jaz te imam rad. Nisem več otrok... To bo težko, zelo težko... in potem? Nimam navade, da bi pustil delo, ki sem se ga lotil. Zdaj sva skupaj in ostala bova skupaj. Toliko bolje zame in toliko slabše za druge. Nočem, da bi me bilo sram pred teboj, pred Ruth, pred Andersonom!»

«Kakor hočeš, José, toda prosim te: ne pozabi, da sem te prosil, da bi odšel...»

Odšel je tako hitro, da mu nisem utegnil odgovoriti.

Sevilla ni tako velika, da ne bi mogel srečati človeka, ki ga iščeš; le počasi moraš hoditi. Večkrat sem šel gor in dol po Sierpes, o kateri govori s ponosom vsa Andaluzija. Končno sem le zagledal Juana. Kot dober Andaluzijec je pohajkoval z dvignjenim nosom, se od časa do časa ustavil in ogledoval mestne uslužbence, ki so postavljali vzdolž trgovin sedeže, da bi meščani tudi sede lahko gledali procesije, nato pa je krenil spet naprej, pozdravil prijatelja, se pošalil s trgovcem, ki je sedel pred trgovino ves srečen, da živi. Ko me je zagledal, je smeh razjasnil njegov obraz.

«Kako vam gre, don José?»

Odpeljal sem ga v kavarno, ki je bila na oglu ulic Sierpes in Rioja. Sedla sva dovolj daleč od velikanskega pulta, da sva bila zadosti varna pred vsakim radovednim ušesom.

«Juan... Ali nisi včeraj nikomur govoril o revolverju, ki si mi ga preskrbel?»

«Nikomur, zakaj?»

«Ker je policija zvedela, da vlačim s seboj orožje — in prijeli so me, kakor hitro sem te zapustil.»

«O, zaboga!»

«Ali morda veš, kdo bi me mogel izdati, Juan?»

«Ne.»

«Pa ne prodajalec, pri katerem si kupil revolver?»

«To ni mogoče! Menguijo je moj stari znanec in pošten — in kako naj bi vedel, za koga kupujem revolver, saj mu tega nisem povedal.»

«Torej... ti?»

Gledal me je nekaj sekund, kot da ne razume pomena mojih besed, nato pa je postal bled. Potem je od jeze zajecljal:

«Ali mislite... to, kar ste rekli?»

«Sedi in ne delaj neumnosti...»

«Najprej prekličite, kar ste rekli.»

Hitri napad ni učinkoval.

«V redu, besedo jemljem nazaj, toda dovoli mi, da razmotrim vse domneve.»

«Tudi tisto, da me smatrate za lopova?»

«Tudi, Juan.»

«Tega si o vas ne bi mogel misliti, don José.»

«Če boš nekega dne opravljal moj posel, fant, boš razumel, da je v vsaki zadevi potrebno preštudirati vse možnosti, tudi tiste, ob katerih tvegaš, da bodo povzročile bol.»

«Zakaj potem ne osumite še Marije, če ste že takšni?»

«Kako veš, da tega že nisem storil?»

Pod tem udarcem je Juan očitno izgubil tla. Zopet je postal otrok, zajecljal je:

«Toda... toda... mislil sem, da jo ljubite?»

«In kaj potem?... Poizkušaj me razumeti, Juan! V takem položaju sem, da moram sumiti ves svet — potem bom izločil vse tiste, drugega za drugim, ki jim lahko zaupam... le tako lahko upam, da bom prišel do resnično sumljivih ljudi... Ali Percelove dobro poznaš?»

«Kaj tudi nje?...»

«Ponavljam: ves svet! Odgovori na vprašanje!»

«Z Marijo so zelo dobri. Večkrat sem pri njih na kosilu. Don Alfonso me je hotel zaposliti v skladišču, toda nisem rad zaprt...»

«Ali ima tvoja sestra Percelove rada?»

«Mislim, da... dona Josefa ji je skoraj mati.»

«Vem. Ali ji Marija zaupa vse skrivnosti?»

Klepetala sva še o tem in onem. Preden sva se razšla, me je Juan ponovno vprašal, če mu zaupam. Kosit sem šel h Cristini. Na veliko natakarjevo nevoljo nisem bil lačen; jedem, ki jih je postavljal na mizo, nisem posvečal dovolj pozornosti. Zame je bilo zares mnogo važnejše, da bi vedel, kaj je pravzaprav z Marijo; ali je moja zaročenka — ali sodelavka zločincev, ki jih bom s pomočjo Alonsa in Arguthnota pokončal!

Popoldne ni in ni hotelo miniti. Zato sem stopil v kino, kjer so predvajali nekak nabožni film — drugih filmov nadškof seviljski ob praznikih ne dovoljuje — nato pa sem šel v hotel, kjer sem malo zaspal. Končno je le prišla ura sestanka z Alonsom. Ko sem šel na dogovorjeno mesto, sem si na tihem želel, da bi se Arguthnot motil; tako bi bili vsi njegovi zaključki, sumi in podtikanja brez osnove. Prišel sem prvi in pravkar sem prilival vode svojemu janeževcu, ko se je pojavil Alonso. Spregovoril sem, borž ko je sedel:

«Torej?»

«Vse je v redu, José. Yard ima v Sevilli res nekega Charleya Arguthnota. Tu imaš njegov opis, poglej, če je pravi!»

(Nadaljevanje sledi)

ŠPORT ŠPORT

SMUČANJE — Veleslalom v Grindelwaldu

Avstrijka Gabl presenetljivo prva

Marielle Goitshell (Fr.) šele tretja

GRINDELWALD, 11. — Povsem nepričakovano je mlada avstrijska smučarka (19 let) Gertrud Gabl osvojila prvo mesto v «30. mednarodnem tekmovanju» v Grindelwaldu. Avstrijka je med drugim premagala favoritinjo tekmovanja Francozinjo Marielle Goitschell in Kanadčanko Nancy Green.

Gertrud Gabl je v teh zadnjih časih močno napredovala. Lani je osvojila državni naslov v slalomu, v veleslalomu in v kombinaciji ter je zasedla četrto mesto v spustu. Letos se je uvrstila na drugo mesto v kombinaciji v Oberstaufnu.

Trenutno je tudi na prvem mestu v lestvici za določitev svetovnega naslova.

Vrstni red veleslaloma v Grindelwaldu:

1. Gertrud Gabl (Av.) 39"19 + 37"4 = 76"83
2. Isabelle Mir (Fr.) 39"29+38"50 = 77"79
3. Marielle Goitschel (Fr.) 40"40+ 37"44 = 77"84
4. Allen (ZDA) 39"82 + 38"70 = 78"52
5. Fortuna (ZDA) 39"54+39"67= 79"21
6. Seiwald (Av.) 40"33 + 39"09 = 79"42
7. Cutter (ZDA) 40"44 + 39"02 = 79"46
8. Hathorn (VB) 39"67 + 39"84 = 79"51
9. Mittermaier (Zah. Nem.) 39"23 + 23"40 = 79"60
10. Bochatay (Šv.) 40"59 + 39"20 = 79"79

LESTVICA (za svetovni naslov)

1. Gertrud Gabl (Av.) 48 točk
2. Marielle Goitschel (Fr.) 40
3. Nancy Green (Kan.) 30
4. Mir (Fr.) 26
5. Bochatay (Šv.) 25
6. Farbinger (Zah. Nem.) in Steurer (Fr.) 22
8. Seiwald (Av.) 14
9. Famose (Fr.) 12
10. Alen (ZDA) 11

* * *

DUNAJ, 11. — Znana avstrijska smučarka Christl Haas je izjavila, da se po vsej verjetnosti ne bo udeležila olimpijskih iger v Grenoblu, če ne bo dosegla zadovoljivih rezultatov v Badgasteinu.

OBVESTILA

ŠD BREG

bo priredil v nedeljo, 21. 1. 1968, ob priliki gostovanja ženske in moške odbojkarske ekipe v Puli izlet za navijače in prijatelje.

Odhod iz Boljunca ob ob 7. uri.

Vpisovanje je pri vaških zastopnikih društva.

NAMIZNI TENIS — 6. KOLO B LIGE

V nedeljo tržaški derby Bor-CGS

Namiznoeniško prvenstvo moške B lige se bo nadaljevalo v nedeljo s prvim povratnim kolom. Stanje v C skupini, kjer nastopa tudi ŠZ Bor, je še zelo izenačeno, saj si trenutno kar tri ekipe (Bor, CGS in Brooklyn) delijo prvo mesto.

Bor je premagal že CGS s 6:3, medtem ko je klonil Brooklynu z istim rezultatom. CGS pa je nepričakovano visoko premagal Brooklyn s 7:2. Ostali dve ekipi, TT Merano in Robur Rovigo se borita za obstoj.

Predvidevanja nedeljskega derbyja so za ŠZ Bor, čeprav le za malenkost. Res je, da bodo igrali borovci na domačih tleh, pred domačim občinstvom, kar veliko pomeni, je pa tudi res, da imajo igralci CGS resen namen prekrižati našim račune.

Učinkovita igra Edija Boleta, izredna forma Edija Košute in tehnične zmožnosti Adrijana Tavčarja dajo upati, da bodo naši igralci le iztrgali zmago vsaj s 5:4 ali 6:3. Če jim bo to uspelo, bo ostala samo še ena, a največja ovira — Brooklyn Divo.

Postavi:

CGS: Luciano Renni, Fulvio Koch, Vinicio Divo.

BOR: Edi Košuta, Edi Bole, Adrijan Tavčar.

T—ar

HOKEJ NA LEDU

MONTREAL, 11. — Na turneji po Severni Ameriki je italijanska reprezentanca v hokeju na ledu v prijateljski tekmi klonila kanadski ekipi «Pionirji sv. Mihaela». Kanadčani so premagali Italijane z 10:8 (5:0, 2:4, 3:4).

ATLETIKA

BUENOS AIRES, 11. — Angež Tim Johnston je osvojil prvo «Corrido» Lomas Zamora v Buenos Airesu. 10 km proge je Johnston pretekel v 28'40"4. Drugi je bil Victor (Kolumbija), tretji Osvaldo Suarez (Argentina)

KOŠARKA

Za pokal pokalnih prvakov

Dinamo 100 Olimpija 84

BUKARESTA, 10. — Ljubljanska Olimpija je v Bukarešti proti Dinamu, kjer nastopa slavni Mihail Albu, doživela pekoč poraz. Ljubljančani so namreč klonili živahnim romunskim košarkarjem s 16 točkami razlike, in sicer s 84:100.

* * *

VARESE, 11. — V prijateljski tekmi je Ignis Varese premagal avstralsko peterko Victoria z 62:60 (29:26).

Važno sodelovanje

Maserati-Citroen

MODENA, 11. — Modensko podjetje je podpisalo zelo važno pogodbo z avtomobilsko tovarno Citroen. S tem sodelovanjem in z veliko izkušnjo, ki jo imata obe podjetji, bodo skušali uveljaviti Maserati-Citroen v svetovnem merilu.

NOGOMET

LEEDS, 11. — V povratni tekmi v tretjem izločilnem kolu za pokal velesejemskih mest sta se Hiberninan (Škotska) in Leedse United (Angl.) neodločno razšla. V prvi tekmi je Leeds osvojil zmago z 1:0, torej se je uvrstil v nadaljnja kola.

* * *

NEW YORK, 11. — Ferenc Puskas, bivši nogometni reprezentant Madžarske in Španije, bo letos treniral nogometno ekipo Vancouverja

BOB

SAINT MORITZ, 11. — Posadka «Švica 2» je dosegla najboljši čas v drugem dnevu poskusov za evropski naslov v bobu.

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica 24 Maggio 1/I. Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV FRANČIŠKA št 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir celoletna 8.100 lir — SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 501-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri upravi — Iz vseh drugih dežel Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska Trst